

ГОДИШЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2011 ГОДИНА

(приет с решение на Управителния съвет - протокол № 02 / 21.03.2012 г.)

ВЪВЕДЕНИЕ

Целта на доклада е да представи в аналитичен вид постигнатите резултати от изпълнението на Плана за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) през 2011 г. На тази база са оценени ефективността и целесъобразността на прилаганите политики и са идентифицирани конкретните приоритети за развитие и активност на Агенцията през 2012 г.

Основните цели и задачи, заложи в План - 2011 г., са:

- разширяване на участието във формирането и реализирането на съгласувани политики в областта на професионалното образование и обучение (ПОО) и ориентиране и на координиращата роля на Агенцията в тези процеси;
- усъвършенстване на системата на ПОО чрез пряко участие на НАПОО с конкретни предложения за изменение и допълнение на ЗПОО и Проекта на Закона за училищното образование, разширяване и прецизиране функциите на Агенцията;
- развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение (ЦПО) и лицензиране на центрове за информация и професионално ориентиране (ЦИПО);
- осигуряване на качеството в ПОО чрез: поддържане Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО) в съответствие с изискванията и потребностите на пазара на труда, разработване и актуализиране на Държавни образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии;
- системен мониторинг и контрол върху дейността на центрoвете (ЦПО и ЦИПО) чрез последователно прилагане на Европейската референтна рамка за осигуряване на качеството в ПОО и на Системата за осигуряване и управление на качеството на професионалното обучение в ЦПО, приета от УС в края на 2009 г.;
- развитие на информационна инфраструктура на продължаващото професионално обучение (ППО) с успешното внедряване на ИС на НАПОО за предоставяне на качествени електронни административни услуги;
- задълбочаване на международната дейност и работата по международни проекти, с цел проучване, адаптиране и прилагане на успешни европейски практики в областта на ПОО и кариерното ориентиране;
- устойчиво развитие на положителните практики в досегашната дейност на НАПОО, на трансфера на иновации в системата на ПОО и разширяване на изследователския потенциал;
- повишаване на прозрачността в дейността на Агенцията и развитие на административния капацитет.

Обхватът на информацията и интерпретациите в доклада се определят от регламентирания в ЗПОО статут (чл. 41, ал. 2) и свързаните с него основни функции (чл. 42) на Националната агенция.

Форматът на доклада е подчинен на логиката на изпълнението на Плана - **цели, мерки, дейности, индикатори за изпълнение, като функционалният разрез е част от общия контекст на изложението**¹.

Докладът включва анализи и изводи относно: участието на НАПОО в разработването, координирането и реализирането на съгласувани политики в областта на ПОО и кариерното ориентиране; усъвършенстването на работата по разработване на ДОО за придобиване на квалификация по професии; поддържането и актуализацията на СППОО; развитието на системата за лицензиране на ЦПО и ЦИПО; осигуряването на качествено професионално обучение в лицензираните центрове; развитието на информационната инфраструктура на НАПОО; участието в национални и международни дейности и проекти; използването и управлението на материалните, финансовите и човешките ресурси; осигуряването на прозрачност на дейността. В края на доклада са представени и общи изводи, като основа за изработване на плана на Националната агенция за 2012 г. Сравнителният анализ във времеви аспект е допълнителен инструмент за оценка на резултатите от дейността през 2011 г. и засилва аналитичния характер на доклада.

1. УЧАСТИЕ В РАЗРАБОТВАНЕТО, КООРДИНИРАНЕТО И РЕАЛИЗИРАНЕТО НА СЪГЛАСУВАНИ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ОРИЕНТИРАНЕ

Компетентното и ефективно участие в процесите на разработване и реализиране на националната политика в областта на ПОО и ориентиране е **постоянен приоритет** в дейността на НАПОО от създаването ѝ през 2000 г.

Активността на Агенцията в това направление е насочена главно към разширяване и задълбочаване на сътрудничеството с институциите и организациите, които имат отношение към ПОО и ориентиране, както и към практическото утвърждаване на възложената ѝ със ЗПОО координираща функция в този контекст.

1.1. Сътрудничество с институциите и организациите в сферата на професионалното образование, обучение и ориентиране

Активното **сътрудничество с държавните институции** по конкретни въпроси и ключови проблеми на националната политика в областта на ПОО, развитието на човешките ресурси и ученето през целия живот е в центъра на вниманието на НАПОО и през 2011 г.

През отчетния период сътрудничеството се осъществява предимно чрез участието на експерти от НАПОО в дейността на **16 междуведомствени работни групи към МОМН, МТСП и други държавни институции и 9 постоянни работни групи, съвети и комитети на национално ниво.**

През отчетния период НАПОО участва в следните **междуведомствени работни групи:**

- Междуведомствени работни групи към МОМН (7) за: изготвяне на сравнителни таблици за съотнасяне на националните образователни степени с Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот; разработване на Национална референтна рамка за осигуряване на качество на ПОО; изготвяне на отчет за изпълнение на План за действие за 2010 и 2011 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през

¹ За улеснение в изложението по отделните раздели и подраздели на доклада са посочени водещите функции, регламентирани в ЗПОО, чл. 42.

целия живот за периода 2008-2013 година и на План за действие за 2012 и 2013 г.; разработване на Рамка на държавен образователен стандарт за придобиване на квалификация по професии; разработване на Концепция за валидиране на знанията и уменията, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене; разработване на концепция за професионално ориентиране в училищното образование; разработване на дейностите в рамките на проектно предложение „Създаване на система за идентифициране и признаване на неформално придобити знания, умения и компетентности“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“;

- Междуведомствени работни групи към МТСП (5) за: актуализиране на НКПД; разработване на Националния план за действие по заетостта 2011 г. и 2012 г.; разработване на система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определена квалификация в България и Консултативна група на проект „Подкрепа за повишаване на осведомеността на национално ниво и съгласуване на политиките в областта на образованието и обучението“;

- Междуведомствени работни групи към МИЕТ (2) за: разработване на нова стратегия за развитие на сектор облекло и текстил; преработване на Държавното образователно изискване за професия „Монтьор и техник на енергийни съоръжения“ във връзка с хармонизиране на съдържанието му с приложение 4 на новоприетата Директива на ЕС в това направление;

- Междуведомствени работни групи към Държавна агенция за бежанците (2) за: изработване на Национална програма за интеграция на бежанците в Република България (2011 – 2013 г.); обсъждане на възможностите за признаване на общообразователен минимум на бежанци, с цел улесняване на достъпа им до професионално обучение.

Представители на НАПОО участват в работата на:

- Националният съвет за насърчаване на заетостта и Националният консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила към Министъра на труда и социалната политика;

- Комитет за наблюдение на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“;

- Работна група 2 „Свободно движение на хора“ към МТСП;

- Работна група 3 „Право на установяване и свободно предоставяне на услуги“, въз основа ПМС № 85 от 2007 г. за организация и координация по въпросите на ЕС към МТИТС

- Работна група 16 „Образование и обучение“ към МОМН;

- Комисия за поддържане на Списъка на регулираните професии в Р България към МОМН;

- Управителния съвет и Изпълнително бюро на Български център по заваряване;

- Постоянно действащият форум „Въвеждане на социалните стандарти за корпоративна социална отговорност в България“, организиран от Балканския институт по труда и социалната политика и Германските дружества за техническо развитие.

В рамките на вече утвърдената практика за формиране на съгласувани позиции с МОМН и МТСП по основни въпроси, свързани с развитието на ПОО в страната, представители на НАПОО участват в **работни срещи** за обсъждане на Националната квалификационна рамка, изграждането на модел за прогнозиране на уменията на пазара на труда, валидирането на знания и умения, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене, професионалното образование и квалификация на немедицинските специалисти в спешната медицинска помощ и др.

През отчетния период НАПОО изпълнява поетия ангажимент да предоставя на Балканския институт по труда и социалната политика - администратор на Националния уеб-портал за ПОО, **актуална информация за утвърдените от министъра на МОМН ДООИ за придобиване**

на квалификация по професии – предоставени са 7 Наредби за ДООИ, публикувани през 2011 г.

Сътрудничеството с Агенцията по заетостта (АЗ) през периода се осъществява в изпълнение на Рамковото споразумение между НАПОО и АЗ и е насочено към усъвършенстване на предпоставките за ефективно организиране и провеждане на професионалното обучение в лицензираните ЦПО. Представители на НАПОО участват в работна група към АЗ за изменение и допълнение на методиката за дистанционно обучение с ваучери и Оценителната комисия на постъпили заявления за предоставяне на професионална квалификация и ключови компетентности срещу ваучери на безработни и заети лица по ОП „Развитие на човешките ресурси“. Експертите на НАПОО предоставят регулярно консултации във връзка с обученията, провеждани от ЦПО. Служители от двете институции участват в съвместни планирани проверки на ЦПО и проверки по сигнал. В рамките на сключеното през 2009 г. споразумение и през 2011 г. успешно е реализирана **съвместна дейност с Националния статистически институт (НСИ)** за създаване на единна система за ежегодно набиране и обработка на информация във връзка с дейността на ЦПО.

Сътрудничеството на НАПОО с национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, с институции и организации от различни икономически и професионални сектори продължава да се разширява и задълбочава.

През отчетния период са проведени множество срещи и консултации по различни оперативни въпроси и проблеми в обхвата на 8-те хоризонтални споразумения за сътрудничество с **национално представителните организации** на работодателите (6) и на работниците и служителите (2). Целта е постигане на съгласувани позиции, решения и действия за осигуряване на качеството на ПОО. Председателят на НАПОО работи като съпредседател на сформирания през октомври 2010 г. Национален съвет за оценка на компетентностите към БСК.

В областта на **секторното сътрудничество** се осъществяват съвместни действия с различни браншови организации - строителство, химия, дървообработване и мебелна промишленост, козметика, туризъм, заваряване, месопреработване, преработване на плодове и зеленчуци, АКАБ и др.

В резултат на активната политика на НАПОО за развитие на секторното сътрудничество са реализирани следните конкретни инициативи:

- Съвместно с Българската строителна камара и фирма „Енефект“ е разработен проект по Програма на ЕС **„Интелигентна енергия в Европа“**, Покана за предложения **„Изграждане на умения“** - „Пътна карта за обучение и квалификация по прилагане на интелигентни енергийноефективни решения в сградите за България до 2020 г.“ Проектът е одобрен за финансиране и на 01.11.2011 г. стартира реализирането на проектните дейности. Продължителността на проекта е 18 месеца. Трите партньора от България съвместно ще реализират следните дейности:
 - Изследване на тема: „Моментно състояние, практики и тенденции в строителния сектор в България“;
 - Разработване на „Национална пътна карта за обучение и квалификация по прилагане на интелигентни енергийноефективни решения в сградите за България до 2020 г.“ през селекционната 2011 г.
- В одобрения за финансиране през 2011 г. проект по програма „Леонардо да Винчи“, дейност „Партньорства“ на тема: „Храни и напитки – европейски учебен план за качествено обучение в областта на производството на храни и напитки“ (**FoodDrinks**), в партньорството са включени две браншови организации – „Българската асоциация по месопреработване“ и „Българския съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци“. Участието на браншовите организации при реализиране на проектните дейности ще гарантира широкото разпространение и устойчивост на резултатите, заложи в проекта.

- Българската камара по химическа промишленост активно участва при реализирането на проекта по програма „Леонардо да Винчи“ „Credchem“ – “Разработване и изпробване на система за кредити за подобряване на мобилността в сектор “химия”. В работата на Проектния съвет през целия тригодишен период на реализиране на проектните дейности и задачи участва представител от Камарата по химическа промишленост.
- Българската камара по химическа промишленост активно участва и при подготовката на проектното предложение, подадено за финасиране през селекционната 2011 г. „PILE UP“ - Въвеждане на подхода **единици резултати от ученето** при подготовката на оператори и техници по експлоатация в химическата промишленост”, Програма “Леонардо да Винчи”, дейност „Трансфер на иновации“ . През ноември 2011г. стартира работата по проекта. При изпълнението на дейностите, предвидени в отделните работни пакети, НАПОО ще бъде подкрепяна от експерт от камарата, който притежава богат опит в тази сфера.
- В резултат на установените през последните няколко години добри взаимоотношения между НАПОО и БКХП през 2012 г. ще бъде сключено двустранно споразумение за сътрудничество. Друга инициатива, по която работят двете организации е включването на НАПОО в подготвения проект за изграждане на **„Европейски секторен съвет в химическата индустрия“**. След одобряването на проекта, НАПОО ще участва в работните срещи на „Европейския секторен съвет“ успоредно с други отговорни институции от областта на химическата промишленост от включените в проектното предложение европейски държави.
- Списъкът на професиите за професионално образование и обучение бе допълнен с нова актуална и перспективна специалност **„Електрически превозни средства“**. Предложението за включване на новата професия е подадено в НАПОО от Индустриален клъстер „Електромобили“.
- Друга специалност, допълнена в СППОО през 2011г. е **“Оператор на съоръжения и инсталации за пречистване на води”**. Предложението за включването ѝ в списъка също е подадено от представители на браншова организация - Съюза на ВИК операторите в България.

Експерти от НАПОО участват в работата на различни органи, комисии и работни групи на секторно ниво и на секторните съвети към Националния съвет за оценка на компетенциите към БСК (по машиностроене, електротехника, месодобив и месопереработка, химия, дървообработване, електроника, електромобили и др.).

Постигането на по-високо качество в разработването на теоретичните и практически проблеми на ПОО е основна цел в дейността на НАПОО през 2011 г. За постигането ѝ се реализират **съвместни действия с академичната общност**. Служители от НАПОО участват във форуми и инициативи, организирани от различни университети. Проведени са обсъждания с представители на УНСС – Институт за следдипломна квалификация, СУ “Св. Климент Охридски” – факултета по педагогика и БСУ по приоритетни проблеми в областта на продължаващото професионално обучение и ученето през целия живот, както и във връзка с реализирането на съвместни действия за повишаване на квалификацията на преподавателите в ЦПО. На интернет страницата на НАПОО е публикувана съвместна обява на Центъра за европейски програми на АУБ - София и Департамент за информация и усъвършенстване на учители за квалификационен курс на тема: “Интеркултурна андрагогическа комуникация и компетентност”. Реализирана е стажантска програма с Катедра „Публична администрация” на Софийския университет “Св. Климент Охридски” с участието на 7 студенти от трети курс по специалността „Публична администрация”.

Задълбочава се **сътрудничеството на НАПОО и с други институции и организации** - общини, НПО, международни организации, Британски съвет, АЛЦПО и др. Служителите от Агенцията се включват

в проекти и инициативи на различни организации на национално и секторно ниво, организират и участват в дискусии, семинари и кръгли маси с участието на отговорните държавни институции и социалните партньори по различни теми. За подобряване на социалното сътрудничество и работата в партньорство през 2011 г. Агенцията продължи да проучва и прилага добри практики като координатор на дейностите в България в рамките на международни проекти (подробно разгледани в т. 4 на доклада). В дейностите по изпълнението им са включени представители на работодателите и на организациите на работниците и служителите, на държавни институции, общини, неправителствени организации, академичната общност. Резултатите се популяризират в партньорската мрежа на НАПОО и на интернет страницата на Агенцията.

В съвместната работа с институциите и организациите Агенцията участва със **становища и предложения**, разработени както въз основа на анализ на дейността на ЦПО и ЦИПО (в изпълнение на регламентираната в **чл. 42, т. 6. на ЗПОО функция**), така и на база резултати от цялостната ѝ дейност, проведени работни заседания, срещи, кръгли маси и форуми с представители на бизнеса и професионалната общност. За успешното изпълнение на тази задача НАПОО оползотворява резултатите от участието си в изпълнението на международни проекти, както и в Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО, Европейската мрежа за създаване и развитие на европейска система за трансфер на кредити в ПОО и Европейската мрежа за политиката в областта на ориентирането през целия живот.

Конкретните предложения са насочени преди всичко към устойчиво развитие на положителните практики:

- въвеждане на европейските инструменти в ПОО – европейска квалификационна рамка, ключови компетентности, система за трансфер на кредити, валидиране на компетентности, кариерно ориентиране на ученици и възрастни и др.;
- разширяване и усъвършенстване на дейностите, свързани с осигуряване и управление на качеството в системата на ПОО;
- формиране и реализиране на съгласувани политики в областта на ПОО и ориентиране и на координиращата роля на Агенцията в тези процеси;
- усъвършенстване на работата по разработване на ДОО за придобиване на квалификация по професии;
- приваждане на СПОО в съответствие с актуалните потребностите и изискванията на пазара на труда;
- по-нататъшно развитие на мрежата от лицензирани ЦПО и ЦИПО;
- прилагане на системата за мониторинг и последващ контрол на лицензираните центрове;
- осигуряване на прозрачност на квалификациите.

1.2. Реализация на трипартитния принцип на управление и дейност на НАПОО

През 2011 г. НАПОО продължи да толерира и развива равноправния социален диалог в управлението и експертната си дейност. Управителният съвет (УС) и 17-те експертни комисии (ЕК) по професионални направления и по професионално ориентиране, функциониращи на **принципа на трипартитното сътрудничество**, успешно изпълняват възложените им със ЗПОО функции и задължения. Социалните партньори се включват все по-активно в изпълнението на основните задачи на НАПОО - лицензиране и контрол върху

дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО, разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии и актуализиране на Списъка на професиите за ПОО. Няма просрочени или провалени процедури. Компетентното участие на УС и ЕК в цялостната дейност на Агенцията създава възможност за реализиране на успешни действия, свързани с изпълнението на конкретните задачи. За това допринася и ефективната организация за заседанията им, качествено разработената и своевременно предоставяна документация от страна на администрацията на Агенцията - доклади, докладни записки, протоколи и др.

През годината са проведени 6 заседания на УС (5 през 2010 г.), 107 заседания на ЕК по професионални направления във връзка с лицензирането на ЦПО, 27 - за обсъждане на ДООИ и СПОО и 6 заседания на ЕК по Професионално ориентиране (общо 106 за 2010 г.). Подготвени от администрацията на НАПОО и изнесени пред УС са 9 презентации по различни теми. В УС са проведени 4 дискусии по следните ключови проблеми на ПОО за настоящата ситуация в страната:

- Въвеждане на система за валидиране на компетентности, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене;
- Въвеждане на Система за кредити в ПОО;
- Разработване на Националната квалификационна рамка;
- Създаване на национална система за кариерно ориентиране през целия живот.

Резултатите от дискусиите и предложенията на УС са докладвани от Председателя на НАПОО на Министъра на образованието, младежта и науката и на Министъра на труда и социалната политика.

1.3. Участие в изработването на съгласувани позиции по ключови проблеми на ПОО на ниво ЕС

През 2011 г. НАПОО участва в Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО, Европейската мрежа за създаване и развитие на европейска система за трансфер на кредити в ПОО и Европейската мрежа за политиката в областта на ориентирането през целия живот (като наблюдател). Целта на мрежите е обмен на информация и опит, идентифициране и трансфер на успешни политики и практики. По-значимите резултати, постигнати от НАПОО през годината са:

- Регулярен обмен на информация с Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО във връзка с разработването на EQAVET и участие в 4 заседания на работната група за създаване на Национална рамка за осигуряване на качество в ПОО;
- Участие в подготовката на доклада за напредъка на България в изработването на национален подход за осигуряване на качеството на ПОО до Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО;
- Представител на НАПОО е участвал в проведените през м. март и м. октомври работни срещи в рамките на Европейската мрежа за създаване и развитие на европейска система за трансфер на кредити в ПОО;
- Представител на НАПОО е участвал в попълване на въпросник на СЕДЕФОП в рамките на изследване на тема „Оценка на резултатите от ученето в професионалното образование и обучение“.

През периода НАПОО кандидатства и е одобрена в открита конкурсна процедура на СЕДЕФОП за **национален координатор за България в Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО (ReferNet)** за периода 2012 – 2015 г. **ReferNet** е европейска мрежа в областта на ПОО, създадена през 2002 г. Целта ѝ е да подпомага дейностите на СЕДЕФОП (Европейски център за развитие на професионалното образование и обучение), свързани с мониторинга, оценката, провеждането на проучвания и подготовката на доклади относно напредъка на държавите-членки на ЕС в изпълнението на общите приоритети в областта на ПОО.

1.4. Участие в усъвършенстването на нормативната база, свързана с проблемите на ПОО и ориентиране

През 2011 г. са подготвени, обсъдени и приети от УС конкретни предложения за **ЗИД на ЗПОО** в следните области: валидиране на компетентности, придобити по неформален и самостоятелен начин; изграждане на система за натрупване и трансфер на кредити в ПОО; изграждане на национална система за кариерно ориентиране през целия живот; усъвършенстване на практическото обучение; усъвършенстване на Държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии; допълване на функциите и усъвършенстване на дейността на НАПОО в посока развитие и модернизиране на националната система за ПОО; допълване на функциите на институциите и организациите, имащи отношение към планирането, организирането и провеждането на качествено ПОО. Предложенията са предоставени на МОМН.

Представители на НАПОО участват в подготовката на **Проекта на Закон за училищното образование**, в заседанията на парламентарните групи в НС за обсъждане на **ЗИД на Закона за занаятите**.

През периода Агенцията участва със становища и предложения в изготвянето на различни национални документи, касаещи развитието на човешките ресурси, ПОО и ученето през целия живот - **Плана за действие за 2012-2013 г. в изпълнение на Националната стратегия за УЦЖ, Националните планове за действие по заетостта за 2011 и 2012, Националната квалификационна рамка, Националната програма за интеграция на бежанците в Република България (2011 – 2013 г.)**. Участва активно в работата на междуведомствената работна група за **разработване на проект на ДОС за придобиване на квалификация по професии**. Изготвено е **становище** във връзка с “Методиките за оценка на компетенциите на работната сила” по проект: „Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони“ на БСК.

1.5. Изпълнение на функциите, регламентирани в чл. 42 т. 6, т.7, т. 8 и 9 на ЗПОО

В съответствие с **чл. 42 т. 6 на ЗПОО**, НАПОО ежегодно изготвя анализ за дейността на ЦПО и ЦИПО. Получените резултати се предоставят на вниманието на заинтересованите институции (публикация на интернет-страницата, презентации в работни групи, семинари и други форуми) и се използват в практиката и цялостната дейност на Агенцията, вкл. подготовката на предложения за изменения и допълнения в нормативната база, в посока усъвършенстване на системата на ПОО. Въз основа на резултатите от анализа на дейността на ЦПО, през 2011 г. е подготвено **предложение за Операция по ОП „Развитие на човешките ресурси“** на тема: „Подобряване качеството на професионалното обучение“.

Съгласно **чл. 42, т. 7 на ЗПОО**, НАПОО възлага провеждането и внедряването на научни изследвания в областта на ПОО и ориентиране. Изпълнението на тази функция със средства от държавния бюджет е силно ограничено. По тази причина Агенцията през целия период на съществуването си търси възможности за финансиране чрез инициране и участие в международни проекти по европейски програми или други инициативи. **През периода 2009-2010 са осъществени няколко успешни изследвания и анализи, резултатите от които се внедряват през 2011 г. По-значими са следните:**

- Съвместен изследователски проект между НАПОО и НСИ за изработване на единна методологическа и методическа платформа за събиране, обработване, анализиране и съхраняване на информация за формалната и неформалната система за обучение на лица, навършили 16 години, създаден по инициатива на НАПОО;
- Разработване и въвеждане на системата за самооценка на индивидуалната квалификация на учителите/преподавателите по проект “Подпомагане на учителите/преподавателите в системата на професионалното образование и обучение за осъществяване на самооценка на индивидуалната квалификация”. Анализ на резултатите

от приложението на Въпросника за самооценка на компетенциите на учителите и преподавателите в ПОО през 2011 г. е изготвен и изпратен в МОМН;

- Ситуационен анализ /количествен и качествен/ на предоставяните услуги в НАПОО и реинженеринг на процесите и дейностите, свързани с тези услуги, в рамките на финализирания през м. ноември 2010 г. проект по Оперативна програма “Административен капацитет” на тема: „Повишаване капацитета на НАПОО за предоставяне на качествени електронни административни услуги в областта на продължаващото професионално обучение”. Дейността на НАПОО по внедряване на ИС за предоставяне на електронни административни услуги през 2011 г. е разгледана подробно в т. 3 на доклада.

В изпълнение на **чл. 42, т. 8 на ЗПОО**, НАПОО осъществява дейности в следните основни направления:

- **Координиране** на действията по разработване и изпълнение на национални стратегии;
- **Участие в разработването и изпълнението** на национални стратегии в частта им, касаеща ПОО.

През отчетния период НАПОО участва в изпълнението на **следните стратегически документи**:

- **Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008-2013 година**

В рамките на своята компетентност е сред отговорните институции за реализиране на дейности и мерки, включени в две приоритетни направления на Плана - “Подобряване на възможностите за достъп до учене през целия живот” и “Осигуряване на качество и ефективност на ученето през целия живот”. През периода е подготвен доклад за изпълнението на стратегията в периода 2010-2011 г. Задачите и дейностите, за които НАПОО отговаря, са изпълнени. Изготвен е План за действие за 2012-2013 г.

- **Национална програма за интеграция на бежанците в България**

Програмата е разработена след проведени съвещания, организирани от Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет, Върховния комисариат на ООН за бежанците, Българския съвет за бежанци и мигранти. Участието на НАПОО е фокусирано върху професионалното обучение на бежанците, като мярка за тяхното адаптиране в България.

Съгласно **чл. 42, т. 9 на ЗПОО**, НАПОО съдейства за международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение. Дейността по признаване на професионални квалификации е възложена на Националния център за информация и документация. Агенцията оказва съдействие посредством изпълнението на две от основните си функции:

- Разработване и актуализиране на Списъка на професиите за ПОО;
- Разработване и актуализиране на проекти на ДООИ за придобиване на квалификация по професии.

Цитираните документи **съдействат за повишаване на прозрачността на професионалните квалификации** и осигуряват възможности както за признаване на сертификатите за професионално образование и обучение на български граждани, които ще се реализират на трудовия пазар в други европейски държави, така и на граждани на държави – членки на ЕС или на трети държави, които желаят да се включат в националния трудов пазар на България.

През последните няколко години и двата документа са усъвършенствани в светлината на добрите европейски практики. Една от целите, които следва да бъде постигната на базата на направените изменения, е **осигуряване на възможността за съпоставяне на професионалните квалификации и улесняване на тяхното международно признаване**.

Основните характеристики на Списъка на професиите за ПОО и на ДООИ за придобиване на квалификация по професии, които имат отношение към международното признаване на документите за професионално образование и обучение, са:

- Списъкът на професиите за ПОО е разработен в съответствие с Международната стандартна класификация на областите на образование ISCED 97. Професиите и специалностите в списъка са групирани в професионални направления, които съответстват на областите на образование в международната "Класификация на областите на образование и обучение", 2008, с което се осигурява сравнимост на професиите за обучение и на придобитите професионални квалификации;
- При разработването на ДОО за придобиване на квалификация по професии се прилага подхода, ориентиран към резултатите от ученето – знания, умения и компетентности, които обучаваните трябва да придобият в резултат на обучението по дадена професия от Списъка, за да се реализират успешно на пазара на труда. В този смисъл ДОО са основен инструмент за прозрачност, сравняване и признаване на квалификациите. Новият начин на дефиниране на професионалните квалификации в ДОО под формата на **"резултати от ученето"** улеснява сертифициращите институции в България, които имат желание да издават Приложението към EUROPASS сертификата. През 2011 г. са разработени предложения за промени в **"Рамковите изисквания за разработване на ДОО за придобиване на квалификация по професии"**, включващи елемент **"Единици резултати от ученето"**. Разработен е **модел на проект на ДОО** по конкретна професия, описан въз основа на "единици резултати от ученето", който след широко експертно обсъждане и одобрение от компетентната институция – МОМН, ще се прилага при разработване на ДОО по професиите от СПОО. Пилотният модел на проекта на ДОО и предложенията за допълване на „Рамковите изисквания за разработване на ДОО“ са внесени за обсъждане и приети от УС на НАПОО. Резултатите от обсъжданията са включени при разработване на **проект-предложението по ОП „Развитие на човешките ресурси“** „Подобряване на качеството и внедряване на европейски инструменти и практики в системата на професионалното образование и обучение” - Дейности 1 и 3, по които НАПОО е партньор на МОМН.

1.6. Организиране, провеждане и участие в дискусии, кръгли маси, семинари, конференции и други форуми по ключови проблеми на ПОО

През 2011 г. НАПОО **организира и провежда** в рамките на международни проекти, в които участва, следните инициативи:

- Дискусионен форум на тема "Модел за признаване на резултатите от предходно учене";
- Международен експертен семинар по проект „EQF – Ref” по проблеми, свързани с разработването на НКР;
- Международна работна среща на партньорите по проект CREDCHEM - "Развитие и изпробване на кредитна система за подобряване на мобилността в сектор "Химия", програма "Леонардо да Винчи";
- Две Международни работни срещи на партньорите по проект, "Трансфер на френската квалификация "Приемен родител" за обсъждане на разработеното по проекта "Ръководство за обучаване на специалисти в областта на приемната грижа";
- Заключителна конференция за предоставяне на резултатите от проект „Трансфер на френската квалификация „Приемен родител”.

Участва със свои представители в семинари и конференции по международни проекти, сред които по-значими са:

- Заключителен семинар по проект RAP VPL "Популяризиране на потенциалните възможности и ползи от модела за валидиране на предходно обучение(VPL) при създаване на стратегии за учене през целия живот";
- Семинар „Усъвършенстване на системата за оценка на изпълнението на служителите в държавната администрация”, съфинансиран от ЕСФ чрез ОПАК;
- Работна среща по проект VALEU “Валидиране на знания, умения и компетентности,

придобити чрез неформално и самостоятелно учене в Европейския съюз";

- Семинар за представяне на дистанционно обучение по проект „Достоен труд“ на КТ” Подкрепа”;
- Втора национална конференция “Осигуряване на качеството на ПОО в България, по проект на МОМН и Британския съвет;
- Първа сесия от проект "Морска академия" - 2011г. - Насърчаване на УЦЖ чрез успешно трансгранично сътрудничество, организирана от Асоциация на Дунавските общини "Дунав";
- Среща-семинар на представители на държавната администрация и студенти в Интензивна програма „Еразъм” на тема: „Осъществяване на публични политики”;
- Заключителна конференция по проект "EARNFILE" - Оценка и признаване на неформално и самостоятелно учене”;
- Заключителна конференция по проект "Съответствие между професионалните умения и търсенето на пазара на труда“;
- Информационен ден по проект InstallRES, организиран от ПГ по електроника "Джон Атанасов", София
- Работна среща по проект „Сериозните компютърни игри като учебни инструменти“.

Експерти от НАПОО участват във форуми, организирани от партньорите на Агенцията:

- Семинар по проблемите на качеството на ПОО, организиран от МОМН;
- Работен семинар за разработване/актуализиране на ДОО, ориентирани към "единици резултати от ученето" по три професии, организиран от МОМН;
- Работна среща в МТСП на тема "Нови умения за нови работни места";
- Работна среща в БСК за обсъждане на концепцията за оценка на компетенциите на работната сила;
- Работна среща за обсъждане и приемане на концепцията за ИС за оценка на компетенциите на работната сила, разработена в рамките на проект на БСК по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“;
- Работен форум на тема “Проучване на опита в страните от ЕС относно създаването на системи, инструменти и партньорски мрежи за оценка на компетенциите на работната сила“, организиран от БСК;
- Кръгла маса на тема „Осигуровка за безработица и Схемите за финансиране на Ученето през целия живот - инструменти на гъвкавата сигурност“, организирана от КНСБ;
- Национален работен семинар “Предизвикателства пред обучението на възрастни в България”, организиран от НТС;
- Втора координационна среща за администрирането на Националния уеб-портал за ПОО;
- Кръгла маса "Приемна грижа в обектива - Професионализиране на социалната работа и ролята на НПО“;
- Семинар-обучение, организиран от ФТНС в България;
- Кръгла маса на тема “Подобряване на качеството на професионалното обучение”, организирана от КТ “Подкрепа”;
- Среща на Асоциацията на лицензираните ЦПО;
- Работна среща, организирана от БАЧУ с директори на частни професионални гимназии и колежи за представяне на основните принципи и изисквания за въвеждане на Системата за кредити в ПОО

1.7. Дейности, свързани с усвояването на средства от структурните фондове на ЕС

През 2011 г. НАПОО реализира следните дейности, свързани с усвояване на средства от **Европейския социален фонд** по ОП “Развитие на човешките ресурси”:

- Участие в разработването на проектното предложение **“Внедряване на европейски инструменти и практики в системата на професионалното образование и обучение”** - Приоритетна ос 3 “Подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието”, Област на интервенция 3.1. “Подобряване качеството на услугите в образованието и обучението” - НАПОО е партньор в проекта;
- Участие в разработването на проектното предложение **“Идентифициране и валидиране на знания и умения, придобити чрез неформално и самостоятелно учене”** – Приоритетна ос 4 „Подобряване достъпа до образование и обучение“, Област на интервенция „Развитие на системата за учене през целия живот“ - НАПОО е партньор в проекта;
- Подготовка на предложение за Операция **“Подобряване на качеството на професионалното обучение”** - Приоритетна ос 3 “Подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието”, Област на интервенция 3.1. “Подобряване качеството на услугите в образованието и обучението” – предложението е прието като концепция от КН, предстои писменото му съгласуване.

ИЗВОДИ:

1. Резултатите от дейността през 2011 г. подкрепят и засилват очерталата се през последните години тенденция за утвърждаването на НАПОО като компетентна институция и надежден партньор в разработването и реализирането на националната политика в областта на ПОО. Партньорството се реализира чрез прилагане на инструментите на хоризонтална координация и реализация на трипартитния принцип на управление и дейност на Агенцията. Агенцията все повече се утвърждава като координираща институция за постигане както на външната съвместимост на политиките, свързани с ПОО (ангажименти по линия на ЕС), така и на преконфигурирането на отношенията между пазара на квалификациите и пазара на труда.
2. Активизирана е комуникационната политика на Агенцията, с цел подобряване на взаимодействието с другите институции и организации, имащи отношение към реализирането на националната политика в областта на ПОО и ориентиране. Освен с традиционните партньори в лицето на държавните институции и национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, е разширено сътрудничеството с други организации на национално и секторно ниво и с академичната общност.
3. Дейността на трипартитните структури на Агенцията - УС и ЕК по професионални направления и по професионално ориентиране, осигурява качествено изпълнение на изискванията и разпоредбите на ЗПОО.
4. Агенцията се включва компетентно в усъвършенстването на нормативната база, свързана с проблемите на ПОО и ориентиране, като съчетава и оползотворява възможностите и капацитета на администрацията, УС и ЕК. Предложени са радикални действия във връзка с внедряването на европейските инструменти за повишаване качеството и ефективността на ПОО – въвеждане на национална система за осигуряване и управление на качеството, въвеждане на национална система за натрупване и трансфер на

кредити, въвеждане на национална система за валидиране на компетентности, изграждане на единна национална система за кариерно ориентиране през целия живот.

5. В рамките на ограничените си финансови ресурси НАПОО търси възможности за финансиране на дейностите за усъвършенстване на националната система за ПОО чрез инициране и участие в проекти по ОП “Развитие на човешките ресурси” и международни проекти по европейски програми.

6. През 2011 г. НАПОО участва в дейностите на Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО, Европейската мрежа за създаване и развитие на европейска система за трансфер на кредити в ПОО и е одобрена за национален координатор за България в Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО (ReferNet) за периода 2012–2015 г.

7. В рамките на своята компетентност НАПОО съдейства за международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение, като осигурява качествено разработване и актуализиране на Списъка на професиите за ПОО и ДОО за придобиване на квалификация по професии, чрез развитие на тези инструменти.

8. Дейността на НАПОО по разработване, координиране и реализиране на съгласувани политики в областта на ПОО и ориентиране трябва да бъде насочена към още по-силно единодействие и сътрудничество със:

- МОМН, МТСП и другите министерства и държавни институции по конкретни въпроси и проблеми, свързани с формирането и реализирането на националната политика в областта на ПОО и ориентиране;
- АЗ във връзка с ефективно организиране и провеждане на професионално обучение и ориентиране на безработни и на заети лица в лицензираните ЦПО и ЦИПО – развитие на елементи от системата за външно оценяване на професионалното обучение на възрастни;
- национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите във връзка с формирането и реализирането на съгласувани позиции;
- браншовите и професионалните организации с оглед постигането на все по-тясна обвързаност на ПОО с потребностите и изискванията на пазара на труда;
- академичната общност - за постигане на по-високо качество в разработването на теоретичните и практическите проблеми, свързани с ПОО и ориентиране.

2. ОСИГУРЯВАНЕ НА ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ КАТО КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВ ИКОНОМИЧЕСКИ НАПРЕДЪК, РАЗВИТИЕ НА ОБЩЕСТВОТО И ЛИЧНОСТТА

2.1. Усъвършенстване на дейностите по разработване на система от Държавни образователни изисквания (ДООИ) за придобиване на квалификация по професии

Съгласно чл. 42, т. 3., от ЗПОО НАПОО разработва и актуализира Държавните образователни изисквания (ДООИ) за придобиване на квалификация по професии.

През 2011 г. НАПОО продължи разработването на ДООИ на базата на актуализираните през 2007 г. методически документи - “Рамкови изисквания за разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии”, и “Методически указания за разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии”. В цитираните документи, са регламентирани изискванията за разработване на ДООИ посредством “**резултати от ученето**”.

Въведеният през 2007 г. подход за описание на ДОО, ориентирани към **“результатите от ученето”** изключително много улеснява предприетите от МОМН и НАПОО съвместни дейности по **адаптирането и усъвършенстването на методологията за разработване на ДОО** в посока прилагане на **“единици резултати от ученето”**, като предпоставка за въвеждане на **Системата за кредити в ПОО (EVCET)** в българската система на ПОО.

За целта през 2011 г. продължи активно работата на създадената с Решение на УС на НАПОО през 2010 г. работна група, чиято основна задача е да предложи обосновани промени в методологията за разработване на ДОО, които да бъдат насочени към създаване на необходимите предпоставки за въвеждането на «Системата за трансфер на кредити в професионално образование и обучение» (EVCET). Съставът на работната група включва представители на различните заинтересовани страни, имащи отношение към проблемите на ПОО – на държавни институции, на висши училища, професионални гимназии и професионални колежи, на работодателите и на синдикатите.

През 2011 г. работната група проведе **4 заседания**, на които бяха обсъдени различни аспекти от изискванията за въвеждане на Системата за кредити в ПОО. В резултат на проведените обсъждания и очертаните предложения за промени, бе разработен модел на ДОО по професията **“Изпълнител на термални процедури” от СППОО**. Проектът на ДОО включва определените в EVCET-Препоръката структурни елементи на **“единиците резултати от ученето”**, които са най-малките самостоятелни съставни части на всяка професионална квалификация.

Проектът на ДОО, както и другите резултати и предложения, до които достигна работната група бяха представени през 2011 г. на **две тематични заседания** на УС на НАПОО, посветени на въпросите по **тестването и внедряването на EVCET**:

1. Обсъдени са предложения за допълване и актуализиране на **“Рамковите изисквания за разработване на ДОО за придобиване на квалификация по професии”**, включващи нов структурен елемент **“Единици резултати от ученето”**;
2. Обсъден и одобрен е моделът на проекта на ДОО по реална професия от СППОО, описан въз основа на **“единици резултати от ученето”**;
3. Предложено е включване на постигнатите резултати при разработване на проекто-предложението по ОП „РЧР“ **„Подобряване на качеството и внедряване на европейски инструменти и практики в системата на професионалното образование и обучение” - Дейност 1 и Дейност 3**, по които НАПОО е партньор на МОМН.
4. УС на НАПОО високо оцени положените от НАПОО усилия за извършената работа по приоритетната за европейското образователно пространство тема, свързана с внедряването на Системата за кредити в ПОО.
5. УС приветства и единодушно подкрепи внесеното от Председателя предложение, НАПОО да бъде определена от министъра на образованието, младежта и науката за Национална точка за координация на дейностите по прилагане на EVCET – Препоръката.

През 2011 г. НАПОО изпълнява дейността по разработване на Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии (ДОО) в съответствие с **Плана за дейността на Агенцията за 2011 г.**, в който са залегнали конкретни дейности, количествени параметри и индикатори за изпълнение.

През 2011 г. дейността на Агенцията по разработване на ДОО **бе основно ориентирана** към максимално покриване на професиите от СППОО с проекти на ДОО. Успоредно с разработването на проекти на ДОО по нови професии от списъка, се реализираха и

дейности по **актуализиране** на ДОО, поради настъпили промени в СПОО или в други документи, имащи отношение към разработването им .

В края на първото полугодие на 2011 г. е направен отчет за изпълнението на Плана, който е приет от УС на НАПОО.

През 2011 г. експертите от НАПОО продължиха да оказват **методическа и експертна помощ** на авторите на всички етапи от процеса на разработване на ДОО. За работните екипи на нововъзложените разработки се организираха и проведеха **еднодневни обучения**. Целта на обученията е да бъдат запознати авторите с изискванията, заложи в документите за разработване на ДОО – Рамкови изисквания и Методически указания и със спецификата на описание на професиите на базата на **“резултатите от ученето”**.

За работните групи и за отделни членове на работните групи **редовно** се организираха и провеждаха **консултации**, целящи привеждане на разработените проекти в съответствие с изискванията, заложи в документите на НАПОО. При обучението на авторите на ДОО се предоставя пълен комплект документи, съдържащ всички необходими материали за качествено разработване на ДОО.

През 2011 г. НАПОО продължи да поддържа **актуална информация** на интернет-страницата на Агенцията във връзка с процеса на разработване на ДОО. Информацията **своевременно** се **актуализира и допълва** в зависимост от броя на разработените проекти и на утвърдените и публикувани в Държавен вестник ДОО. Потребителите на интернет-страницата имат възможност, както за изтегляне и ползване на ДОО, така и да представят своите мнения и предложения, относно разработваните проекти.

През 2011 г. редовно се обновява съдържанието на рубриката **"ДОО за обсъждане в ЕК"**. В установения едноседмичен срок, преди заседанието на ЕК, се публикуват проектите, които са предмет на обсъждане в комисиите. Освен този начин, за своевременното подготвяне и по-оперативно протичане на заседанията на комисиите, всички материали, свързани с разработваните проекти се изпращат на членовете на всяка ЕК и по електронна поща.

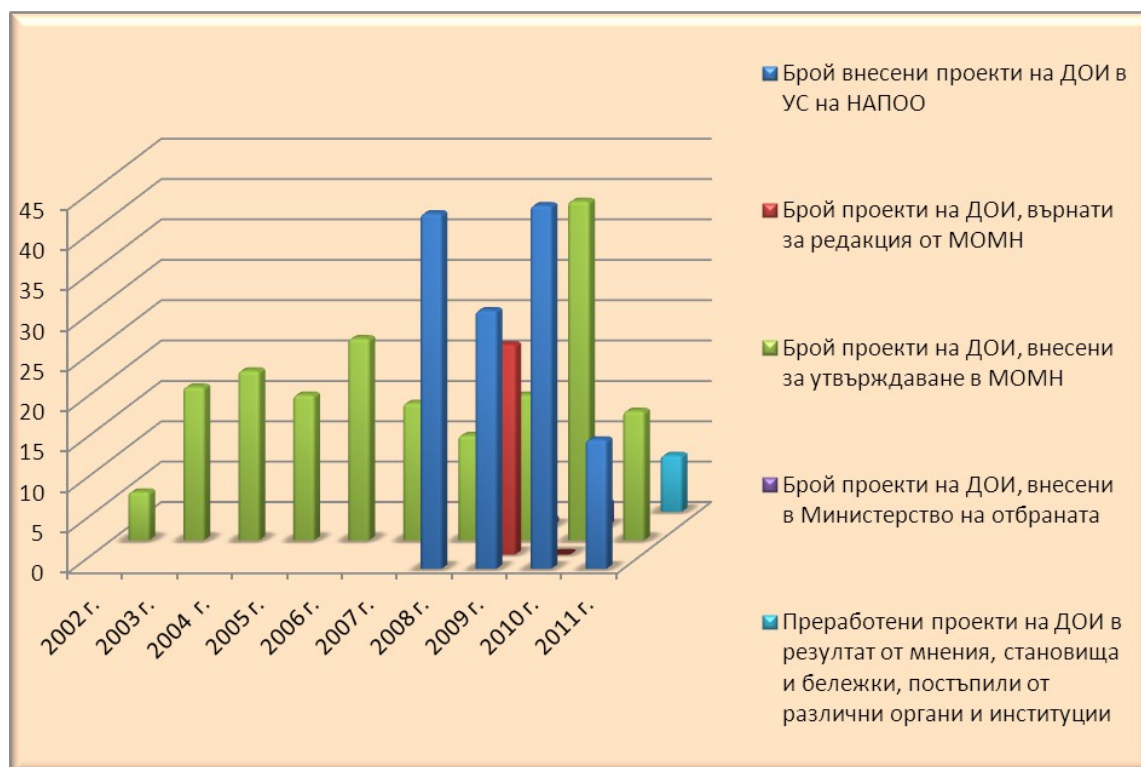
На всички проекти на ДОО, преди публикуване в ДВ, се извършва техническа обработка в съответствие с разработения от Агенцията документ **“Инструкция за оформяне на проектите на ДОО”**. Документът съдържа детайлно всички изисквания към текстовете на ДОО, които задължително трябва да присъстват във всеки проект, представен за утвърждаване в МОМН. В края на календарната година НАПОО подпомогна Министерството на образованието, младежта и науката при подготовката за публикуване в ДВ на 58 проекта на ДОО. Експерт от НАПОО се включи в процеса на коригиране на проектите, съобразно настъпилите през 2011 г. промени в НКПД.

Количествени показатели във връзка с разработването на ДОО за придобиване на квалификация по професии през 2011 г.:

- Възложени са за разработване **20 проекта на ДОО**;
- Подготвени са **16 проекта на ДОО** за обсъждане в УС на НАПОО;
- Подготвени са за утвърждаване от министъра на образованието, младежта и науката **16 проекта на ДОО**;
- Преработени са **7 проекта на ДОО** в резултат на мнения, становища и бележки, постъпили от различни органи и институции (ЕК, УС, МОМН, МЗ, МТСП и р.);
- **58 проекта на ДОО** са преработени съвместно с експерти от МОМН и са приведени в съответствие с професиите и длъжностите от НКПД, 2011;
- Подготвени за публикуване на Интернет-страницата на НАПОО (проекти на ДОО и публикувани в ДВ)- **65 разработки**.

Обобщена информация за процеса на разработване на ДООИ по години (2002-2011г.) е представена на Фиг. 1.

Фиг. 1.

ИЗВОДИ:

1. Процесът на разработване на ДООИ и през 2011 г. протича в съответствие с актуализираните **Рамкови изисквания и Методически указания (2007)** и се развива успешно;
2. Прилаганата от НАПОО методология за разработването на ДООИ, фокусирани върху **“резултати от ученето”**, е сериозна база и предпоставка за създаване на условия за внедряването на Системата за трансфер на кредити в ПОО (ЕСVET);
3. Дефинирането на **“резултатите от ученето”** (елемент 4 на ДООИ) направи база за въвеждане и прилагане и на другите европейски инструменти и принципи в ПОО - ЕКР/НКР, Европас, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене, кариерно ориентиране и др. ;
4. С ДООИ се осигуряват предпоставки за **повишаване на прозрачността и съпоставимостта** на професионалните квалификации в подкрепа на международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение;
5. Опитът на НАПОО от участието в проекти, семинари, работни срещи, дискусии и обучения, подпомогна Агенцията при реализиране на предприетите **дейности и инициативи за популяризиране на Системата за кредити в ПОО** и за **адаптиране на методологията за разработване на ДООИ спрямо новите реалности**;
6. НАПОО създаде **предпоставки** идеите и предложенията на работната група, сформирана за промяна в подхода за разработване на ДООИ, **да бъдат реализирани с**

разработването на модел на ДОО по конкретна професия от СПОО – “Изпълнител на термални процедури”;

7. **Моделът на ДОО** може да служи като основа при реализирането на дейностите, предвидени по проекта по ОП “РЧР” по Приоритетна ос 3 “Подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието”, който ще се реализира през 2012 -2013 г.;

8. Количествените показатели за 2011 г. показват, че със собствено финансиране и с наличния експертен ресурс **НАПОО успява да изпълнява плана за разработване на ДОО**, като запазва очерталата се през годините тенденция. (Фиг.1);

9. Необходимо е да се **подсилят механизмите за мотивиране** на външните експерти, участващи в разработване на ДОО за придобиване на квалификация по професии, за да се постигне и по-прецизен подбор на автори, особено представители на работодателите;

10. За въвеждане на подхода за описание на ДОО във вид на **“единици резултати от ученето”** е необходимо е да бъдат осигурени допълнителни финансови ресурси, които да мотивират авторите на ДОО и да съответстват на вложения труд за разработването на проектите на ДОО;

11. **Въвеждането от 2012 г.** на подхода за описание на ДОО във вид на **“единици резултати от ученето”** е необходимо е да бъде обезпечен и със съответните **методически разработки**, които да подпомагат работните групи при разработването на проектите.

2.2. Актуализиране на Списъка на професиите за професионално образование и обучение

Съгласно чл. **42, т. 3.** на ЗПОО, НАПОО разработва и предлага на министъра на образованието, младежта и науката Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СПОО).

В Плана за 2011 г. по приоритет е предвидено изпълнението на дейност “Усъвършенстване на Списъка на професиите в съответствие с променящите се нужди на пазара на труда и с Националната класификация на професиите и длъжностите, 2011”.

Всички внесени в НАПОО предложения през годината са обсъдени от ЕК по съответното професионално направление, при спазване изискванията на “Процедурата за актуализиране и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение”, приета от УС на НАПОО. Подкрепените от ЕК предложения са представени за одобряване от УС на НАПОО.

На основание на ЗПОО, приетите от УС предложения за допълване на списъка, са представени на министъра на образованието, младежта и науката за съгласуване и издаване на заповед за актуализиране на СПОО.

През 2011 г. са издадени **две Заповеди** за актуализиране и допълване на СПОО. Промените **своевременно** са отразени в СПОО и са оповестени на интернет-страницата на НАПОО.

На вносителите, чиито предложения не съответстват на законовите и подзаконовите изисквания, НАПОО оказва **експертна и методическа помощ**, която да подпомогне преработването на предложенията.

Вносителите, чиито предложения не са одобрени от ЕК или от УС, писмено са уведомени за резултата, като са им дадени и **конкретни препоръки** за привеждането им в съответствие с

изискванията, заложи в “Процедурата за актуализиране и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение”.

1. През 2011г. са обсъдени от ЕК по професионални направления **15 предложения** за допълване на СППОО.
2. Одобрените **12 предложения** са подготвени за внасяне и обсъждане в УС на НАПОО;
3. Всички одобрени от УС предложения своевременно са внесени в МОМН за утвърждаване от министъра на образованието, младежта и науката, в съответствие с регламентираната в ЗПОО процедура.
4. Проведени са **48 консултации** с авторите на предложенията и с потенциални кандидати, изявили желание за внасяне на нови предложения.
5. Експерти от НАПОО са участвали в **2 заседания**, организирани от МОМН за обсъждане на предложение на БЧК за допълване на професията “Парамедик “ в СППОО.
6. За предложенията от професионално направление “Фризьорски и козметични услуги”, които не са одобрени при процедурата за съгласуване, НАПОО предприе мерки и осигури възможност за провеждане на допълнителни консултации и обсъждания в ЕК.
7. Своевременно са публикувани на Интернет – страницата на НАПОО заповедите от **13.06.2011 г. и от 09.12.2011 г.** на министъра на образованието, младежта и науката за изменение и допълнение на СППОО.

ИЗВОДИ:

1. Процедурата за актуализиране и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение **улеснява** кандидатите при подготовката на предложенията за допълване на СППОО с нови професии/специалности.
2. Внасянето на предложения за включване на нови професии/специалности в СППОО и през 2011 г. продължава да е активно - **15 броя**.
3. Голяма част от предложенията са внесени **от представители на бизнеса** и са в резултат от необходимостта от осигуряване на **нови умения** за конкретни работни места за съответните сектори от икономиката.
4. Продължава тенденцията за допълване и разширяване на професионалните направления в СППОО, съответстващи на Класификацията на областите на образование и обучение, 2008 (към 31.12.2011 г. СППОО съдържа **48** професионални направления, **231** професии, **539** специалности)
5. За вземане на компетентно решение съдейства **активното участие на работодателите** в ЕК и в УС, които участват в обсъждането и представят своите аргументи.

2.3. Усъвършенстване на дейностите по лицензиране и развитие на мрежата от центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране

Развитието на мрежата от лицензирани центрове и осигуряването на качеството на професионалното обучение е основна задача на НАПОО и през 2011 г. Две от основните функции на НАПОО са: съгласно **чл. 42, т. 2 от ЗПОО** “издава и отнема лицензии за професионално обучение и професионално ориентиране” и съгласно **чл. 42, т. 10 от ЗПОО** “създава и поддържа регистър на центрoвете за професионално обучение и на центрoвете за информация и професионално ориентиране и за издадените и отнетите лицензии”. През отчетния период са лицензирани **64** нови центъра (161 през 2008 година, 130 през 2009

година, 70 през 2010 година), а **43** центъра са допълнили лицензиите си с нови професии и специалности (47 през 2008 година, 59 през 2009 година, 42 през 2010 година). На 2 ЦПО са отказани лицензии поради невнасяне на такса за лицензиране.

Запазва се трайна тенденция за постоянен брой на лицензионните процедури за разкриване на нови центрове за професионално обучение, както и на процедурите за изменение на лицензиите с добавяне на нови професии и специалности. Дейностите, които осъществяват ЦПО и ЦИПО, са свързани със засиленото финансиране по европейските програми и дават възможност на безработни и заети лица да осъществяват плановете си за повишаване на квалификацията и успешно кариерно развитие.

Съгласно **чл. 42, ал. 13 от ЗПОО**, НАПОО “разработва и утвърждава формуляри и образци на документи за лицензиране”. Във връзка с облекчаване на административните услуги, свързани с регулаторните режими (лицензиране на ЦПО и ЦИПО, изменение на издадена лицензия), през отчетния период два пъти са **актуализирани заявлението, формулярът и процедурата за лицензиране на ЦПО и ЦИПО**, разработени съгласно изискванията на чл. 49а от ЗПОО. Основна част от измененията са във връзка с необходимостта от попълване на данни от ЦПО и ЦИПО в Информационната система на НАПОО.

През изминалата 2011 година НАПОО осъществи 65 проверки на място на дейността на центрове за професионално обучение в изпълнение на чл. 49в от ЗПОО. Усилията на администрацията на НАПОО са към задълбочаване и разширяване на контролната функция на НАПОО без увеличаване на щатния персонал. През изминалата година голяма част от времето и енергията на експертите от отдел „Лицензиране“ беше насочено към работата на ЦПО с Информационната система на НАПОО.

За сравнение виж Таблица 1.

**Таблица
1.**

Извършен последващ контрол на ЦПО по години

Показатели	Години							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Планирани проверки	39	33	35	8	14	13	40	27
Проверки по чл. 22, ал. 8 от ЗПОО и чл. 49г, ал. 3 и ал. 6 от ЗПОО	-	-	-	-	-	7	92	35
Проверка по сигнал	2	6	2	-	1	-	3	2
Съвместни проверки с АЗ	-	8	-	30	45	19	32	1
Общо	41	47	37	38	60	39	167	65

По време на проверките са констатирани сходни грешки в дейността на централите при организирането, провеждането, приключването, удостоверяването и цялостното администриране на квалификационните курсове.

Външните експерти, участващи като оценители в процедурите за лицензиране, както и организаторите на обучението в ЦПО, са консултирани редовно от експертите на НАПОО. През 2011 г. отново е направен преглед и е актуализиран списъкът на външните експерти, които извършват оценки по лицензионни процедури.

Продължава успешното прилагане на процедурата за допълване на издадена лицензия и процедурата за изменение на наименованията на професии и специалности в лицензиите на ЦПО във връзка с изменения в СППОО.

Конкретните количествени показатели, характеризиращи най-общо дейностите по лицензирането на ЦПО и ЦИПО през 2010 г., са:

- **Проведени са общо 9000 консултации** (в НАПОО, по телефона, по e-mail), от които най-голям брой са с кандидати за лицензиране и с представители на лицензирани ЦПО, със служители от Дирекциите “Бюро по труда”, с външни експерти по лицензионните процедури и с потребители на професионално обучение. Средно на работен ден експерт от отдел “Лицензиране” извършва 6 консултации.
- **Лицензирани са 64 нови ЦПО и ЦИПО, а разширени с нови професии и специалности са лицензиите на 43 ЦПО.** Измененията в броя на лицензионните процедури могат да се проследят на Таблица 2, Фиг. 2 и 3.

Таблица

2.

Приключени лицензионни процедури за периода 2006 - 2010 г.

Година	Брой лицензионни процедури *	Брой професии в лицензионните процедури	Брой специалности в лицензионните процедури
2006	130	1250	2003
2007	170	1779	2845
2008	208	2624	4367
2009	189	2284	3749
2010	112	968	1364
2011	107	923	1521

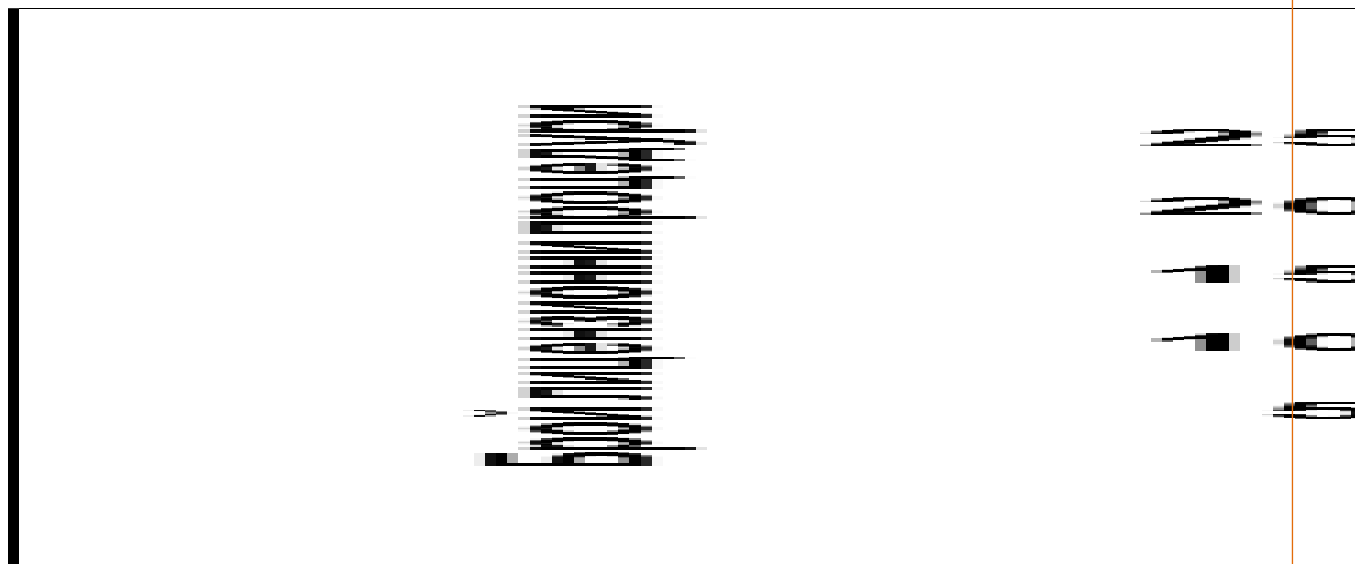
Забележка: Броят на лицензионните процедури включва броя на лицензираните ЦПО и броя на изменените лицензии на ЦПО и ЦИПО.

Фиг.2

Във фигура 2 ясно е очертана тенденцията към стабилизиране на броя на лицензионните процедури. Факторите за тази тенденция, особено след 2009 г., са свързани с относителното насищане на пазара с доставчици на обучителни услуги както по брой, така и по признака “териториално разположение”.

Фиг. 3.

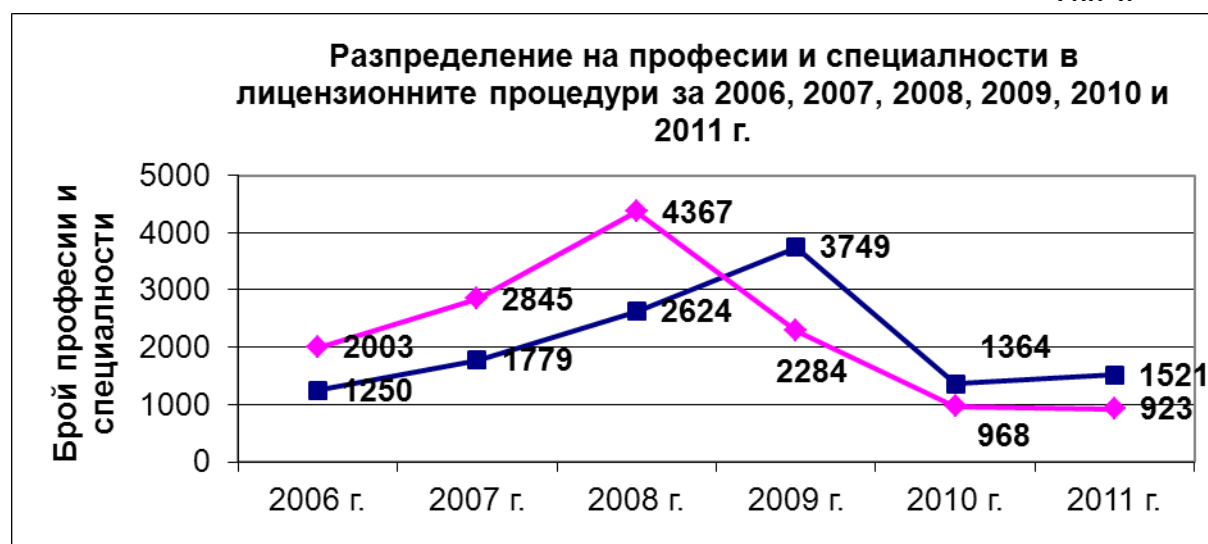

По-важни количествени индикатори:

- **Средният брой лицензирани центрове** (нови лицензии и изменения на лицензии) на експерт от отдел “Лицензиране” е 17,8 (при 15 за 2010 г., 31,5 за 2009 г., 26 за 2008 г., 24,5 за 2007 г., 18,5 за 2006 г. и 15 за 2005 г.);

- Средната продължителност на лицензионната процедура - два месеца и 10 дни от подаване на документите в НАПОО е с 22 % по-кратък от нормативно определения срок от три месеца;
- Проведени са 107 заседания на ЕК по съответните професионални направления;
- Окончателно са отнети 25 лицензии. Заличени са 7 лицензии.
- Временно са отнети 21 лицензии за срок от 6 месеца на ЦПО, които и след процедурните писма не са подали годишните си информации. След изтичане на 6-месечния срок са върнати 7 лицензии, а 14 са отнети окончателно.
- След приключилите лицензионни процедури и процедури по отнемане на лицензии, действащите центрове за професионално обучение в края на 2011 г. са 840.
- През 2011 г. разпределението на професиите и специалностите, които са лицензирани е както следва: професии – 923, специалности – 1521 (Фиг. 4), от които:
 - нови лицензии: професии – 583 бр., специалности - 938 бр.;
 - изменени лицензии: професии – 340 бр., специалности - 583 бр.

Фиг. 4.

НАПОО поддържа успешно следните официални регистри: регистър на ЦПО с открита процедура за лицензиране, регистър на лицензираните ЦПО, регистър на ЦИПО с открита процедура за лицензиране, регистър на лицензираните ЦИПО.

Качествени показатели, свързани с лицензионните процедури:

- Документите за разглеждане от експертните комисии са подготвени качествено – няма върнати документи за преработване;
- Сроковете за лицензиране, определени в процедурата, се спазват стриктно и акуратно. Няма просрочени лицензионни процедури;
- Не са постъпили жалби и възражения във връзка с работата на експертите и служителите на НАПОО;
- Работата на НАПОО по лицензиране на ЦПО и ЦИПО се осъществява при пълна прозрачност. Критериите, процедурите, изискванията и формулярите за кандидатстване за лицензиране са публикувани в уеб сайта на НАПОО и се актуализират в зависимост от взетите от УС решения;

- Съгласно чл. 42, т. 10 на ЗПОО, НАПОО поддържа актуални регистри на лицензираните центрове и на кандидатите за лицензиране, достъпни в интернет, за потребителите и заявителите на професионално обучение;
- Спазването на стандартите за административно обслужване при лицензиране дава възможност за по-голяма ефективност в работата на администрацията;
- Лицензионната процедура работи успешно и в режим на прозрачност.

ИЗВОДИ:

1. През 2011 г. се задълбочава тенденцията към намаляване на процедурите по лицензиране на нови центрове за професионално обучение. В края на 2011 г. броят на **действащите лицензирани центрове е 840**.
2. Интересът на ЦПО и през 2011 г., както през целия предишен период, е насочен предимно към квалификации по професии, предлагащи по-големи възможности за реализация на пазара на труда, например туризъм, строителство, стопанско управление и администрация, селско стопанство.
3. Преобладават лицензиите, издадени на ЦПО в големите градове. Тази тенденция съответства на разпределението на икономически активното население в страната и показва по-големия интерес към повишаване на професионалната квалификация в големите градове.
4. Качеството на дейността по лицензионните процедури е на много добро равнище и гарантира прозрачност и достъпност за фирмите и организациите, желаещи да лицензират ЦПО и ЦИПО – представените за разглеждане в експертните комисии материали са на високо професионално ниво, няма върнати документи поради нарушена процедура, няма неспазени срокове, няма жалби и сигнали за нарушения от потребителите.
5. Достигната е оптимална продължителност на лицензионната процедура. Основни фактори за ускоряване на процедурите са: спазване на стандартите за административно обслужване и съответно повишаване на ефективността на работата на администрацията; подобряване качеството на подадените документации и повишаване на професионализма на всички участници в лицензионната процедура на базата на натрупан опит.
6. През 2011 г. се запазва тенденцията към увеличаване на интереса към лицензиране на нови ЦПО, въпреки стабилизирането на броя на лицензионните процедури.
7. През 2011 г. са лицензирани пет центъра за информация и професионално ориентиране. Необходими са значителни промени в нормативната база, които да мотивират кандидатите за лицензиране на такива центрове.
8. Налице е решително пренасочване на ресурсите в отдел „Лицензиране“ от дейност по лицензиране към контрол и мониторинг, работа през Информационната система на НАПОО, осигуряване на качеството в ПОО и прилагане на европейските инструменти по валидиране и трансфер на кредити. Процесът е ясно очертан и в плана за 2012 г.

2.4. Осигуряване и управление на качеството на професионалното обучение в ЦПО

Основната дейност по този приоритет е на основание **чл. 42, т. 2а** от ЗПОО: “осъществява контрол на дейността на лицензираните институции в системата на професионалното обучение” и е свързана с осъществяване на **последващ контрол на лицензираните центрове**. Тъй като издадената лицензия е безсрочна, контролът е основен инструмент за

осигуряване и управление на качеството на провежданото професионално обучение. **Успешно се прилага** Системата за мониторинг и последващ контрол на лицензираните ЦПО, както и Методиката и процедурата за осъществяване на последващ административен контрол на ЦПО.

Проверките на дейността на ЦПО от експертите на НАПОО са съществен елемент за осигуряване устойчивост на качеството на професионалното обучение. Основната им цел е гарантиране на изпълнението на критериите, приложени в процеса на лицензиране, на изискванията и условията на лицензията. Осъществяването на последващ контрол е регламентирано нормативно в Закона за професионалното образование и обучение. Успешно се прилага съвместна методика между НАПОО и НСИ и общата форма за годишна отчетна информация на центровете. Това позволи да се осигури пълно сходство между информационните масиви на НАПОО и официалната статистика.

Извършените **65 проверки** на центрове за професионално обучение доведоха до **окончателно отнемане на 25 лицензии**, поради преустановяване на дейността на центровете за повече от 12 месеца. **Заличени са 7 лицензии**, поради заличаване на фирмите от Търговския регистър. На **21 центъра са отнети лицензиите за срок от 6 месеца** във връзка с неподаване на годишна информация за 2010 година. От тях 7 са подали годишните си информации в посочения шестмесечен срок, а на 14 лицензии са отнети окончателно.

При проверките на ЦПО се установи следното:

- Най-общо дейността на центровете при провежданото обучение съответства на изискванията на нормативната уредба - Закона за професионалното образование и обучение; Наредба 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване и Наредба 4 от 16 април 2003 г. за документите за системата на народната просвета. Констатираните пропуски са предимно по отношение на квалификацията на обучаващите и при процедурите за провеждане на държавните изпити.
- Теоретичното и практическото обучение е организирано в материално-техническа база, съответстваща на ДООИ за придобиване на квалификация по професия. Документацията се води редовно и се съхранява по установения ред.
- Преустановяването на дейността на центровете за повече от 12 месеца може да се установи чрез набирането на годишна информация или при планирана проверка.

В резултат на извършените проверки могат да се направят следните обобщения:

- Центровете за професионално обучение не нарушават условията на издадената лицензия.
- Центровете имат капацитет да осигуряват качество на професионалното обучение – наличие на добра материално-техническа база, осигуреност с обучаващи, добре структурирани учебни планове и програми.
- Констатираните пропуски са предимно от организационен характер, но отстраняването им е от голямо значение за осигуряване качеството на професионалното обучение.
- Провеждането на системен контрол от страна на заявителя гарантира повишаване на качеството на професионалното обучение.

НАПОО осъществява **постоянно наблюдение върху дейността на ЦПО посредством набиране на годишна информация за дейността им през предходната година**, съгласно чл. 22, ал. 8 на ЗПОО. Събирането на данни за дейността на центровете е от изключителна важност във връзка с натрупване на опит за изградената информационна система на

НАПОО за търсенето и предлагането на професионално обучение. **За 2012 г. годишната информация за дейността на центровете ще се събира само през информационната система.**

През отчетния период е събрана годишна информация за дейността на центровете през 2010 г. Годишна информация са подали 779 центъра за професионално обучение. Набирането на годишна информация от ЦПО е част от системата за последващ контрол на центровете и е от изключителна важност за формирането на бъдещата политика на Агенцията. В тази връзка могат да се направят **следните обобщения:**

- Използваната от НАПОО методика за събиране на годишна информация от ЦПО е работеща и достатъчно надеждна от гледна точка на: набирането на данни във връзка с пазара на обучаващи услуги за лица над 16-годишна възраст в страната, търсенето на професии и специалности на пазара на труда, начина на организиране и финансиране на квалификационното обучение.
- На този етап от дейността на НАПОО получаването на годишна информация от центровете е единственият начин за непрекъснато наблюдение и възможност за контрол върху дейността им във връзка с изпълнението на чл. 49г от ЗПОО, който регламентира условията за отнемане на лицензия, когато ЦПО не е започнал да осъществява дейност най-късно 12 месеца от издаването на лицензията или е преустановил дейността за повече от 12 месеца.
- След нормативно регламентиране на задължението за подаване на годишна информация от центровете за професионално обучение, резултатите от изследването са по-пълни, обективни и полезни.

ИЗВОДИ:

- Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО е важен инструмент и съществена част от усилията на НАПОО за осигуряване качеството на професионалното обучение.
- Запазва се тенденцията за извършване на проверки на ЦПО като превенция на възможни нарушения и предпоставка за подобряване качеството на обучението.
- Осъществените планирани проверки са допринесли за подобряване на работата в ЦПО.
- Проверките констатира, че учебните планове и програми, по които се провежда професионалното обучение в ЦПО, съответстват на ДОИ.
- Чрез получаваната годишна информация за дейността на ЦПО, НАПОО осъществява постоянно наблюдение върху дейността на центровете.

3.РАЗВИТИЕ НА ИНФОРМАЦИОННАТА ИНФРАСТРУКТУРА НА НАПОО

3.1. Създаване на предпоставки за внедряване на ИС на НАПОО

Изпълнявайки проект по ОПАК, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ, „Повишаване капацитета на НАПОО за предоставяне на качествени електронни административни услуги в областта на продължаващото професионално обучение“, бе надградена ИС на НАПОО. Създаването на предпоставки за внедряването ѝ в НАПОО и в системата на ПОО като първата стъпка в тази посока, съгласно плана на проекта и на Агенцията, е чрез: сертифициране (сертификат № 81004 от 26.05.2011 г.) за съответствие с изискванията на раздел седми от глава шеста на

Наредбата за общите изисквания за оперативна съвместимост и информационна сигурност на „Интегрирана информационна система на НАПОО“ версия 1.0; подадено заявление за вписване на електронните услуги в МТИТС; подготвени са предложения за изменение и допълнение на Правилника за дейността на НАПОО и внесени в MOM.

В ИС са разработени и функционират следните публични регистри с данни в тях:

- Регистър на лицензираните ЦПО и ЦИПО
- Регистри на ЦПО и ЦИПО с отнети или заличени лицензии
- Регистър на центрове, подали заявления за лицензиране
- Регистър на курсовете за професионално обучение.

Поддържането на актуални данни в ИС за материалната база, за преподавателите и за издадените документи, позволява качеството на професионалното обучение да се повиши. Посочените регистри и голямата база от данни в тях, както и останалата информация и данни, които не са публично достъпни, осигуряват възможност за задълбочен анализ на системата на ПОО не само от НАПОО, но и от други институции и организации – АЗ, МТСП, MOMH, БСК и др. социални партньори.

3.2. Внедряване на ИС на НАПОО за предоставяне на електронни административни услуги

Разработени са следните мерки за въвеждане на ИС на НАПОО в работен режим:

- За нормативно осигуряване функционирането на ИС на НАПОО
- За поэтапно вписване на данни в ИС на НАПОО от ЦПО и ЦИПО
- За мотивиране на ЦПО и ЦИПО за системно вписване на данни в ИС на НАПОО

С решение на УС на НАПОО от 13.07.2011 г. са допълнени документите за лицензиране и изменение на издадената лицензия.

Внедряването на ИС методически се подпомага от Наръчник на потребителя за предоставяне на електронни административни услуги, Инструкция за подаване на Годишна информация за дейността на лицензираните ЦПО и Инструкция ориентиране към експертите на НАПОО, които ще вписват данни.

Съществената и изключително ресурсоемка дейност за периода е да се промени нагласата и да се мотивират центровете да впишат и вписват периодично данни в системата. Упоритостта и усилията на всички са възнаградени от резултатите, които ще бъдат представени в следващите части на доклада.

Благодарността ни е към екипа на НАПОО; към центровете, които с голямата си активност, критичност и същевременно добронамареност ни помогнаха заедно да постигнем добри крайни резултати за 2011 г.; към разработващия екип, който се включи активно и отзивчиво във всички етапи на внедряване и въвеждане на системата в работен режим.

Началото е с предоставените потребителско име и парола на всички ЦПО и ЦИПО, за вписване на данни по различни канали: по време на проведените обучения, по електронната поща, на ръка в НАПОО. За периода техническото предоставяне на потребителско име и парола не е най-трудната част от работата. Това е периодът на сблъсък на инертност и новаторство в система, която традиционно се приема за консервативна. Преодоляването на инертността и нагласата в системата на ППО считаме, че е една от най-сериозните предизвикателства, с които екипа на агенцията трябваше да се справи при внедряване на ИС.

Някои от конкретните дейности в цифри: проведени 8 работни срещи с разработващия екип на Консорциум „Админсофт- Призма 66“ за усъвършенстване, на база на предложенията от центровете; разработени потребителски имена и пароли на всичките 930 центъра; проведени 14 обучения на центрове на територията на страната за периода юли-октомври; обучени 179 представители на центровете, на които са издадени сертификати за работа в системата; проведени консултации и обучения на място в НАПОО, по телефон, по електронната поща на 645 центъра; всеки експерт от отдел „Лицензиране“ осъществява контрол на дейностите по попълване на данни в ИС на 135 центъра.

В резултат на интензивните контакти и консултации в края на 2011 г. 81% от ЦПО са влизали и попълнили данни в ИС.

Възможностите, които предоставя ИС да облекчи достъпа до 5 електронни услуги, да изведе на светло дейността им, да е в онлайн контакт с потенциалните си клиенти, да поддържа собствено интернет пространство в актуален вид в интегрираната среда заедно с всички центрове, прозрачно да се конкурира с тях, да ограничи нерегламентираното издаване на документи и да подадат годишна информация по електронен път след като са въвели всички данни за 2011 г., са най-сериозните предпоставки, мотивиращи централните да актуализират периодично данните си в системата.

Създадени са всички условия годишната информация за 2012 г. да се подаде само чрез ИС.

По план, до края на месец март 2012 г., централните трябва да въведат в ИС всички данни за 2011 г., с което базата от данни за 2011 г. да бъде напълнена.

3.3. Поддържане на актуална информация за резултатите от дейността на НАПОО в уеб базирана среда

Поддържането на актуална информация, прозрачност и достъп до информация се осигурява чрез уеб сайта на Агенцията, информационен бюлетин за 2010 г., брошура на български и английски език. В процес на подготовка е бюлетинът за 2011 г.

Интернет сайтът на НАПОО е в CMS формат и е изцяло ориентиран към потребителите. В менюто са включени всички функции, дейности и задачи на Агенцията. И през 2011 г. интернет страницата на НАПОО се актуализира в съответствие с взетите решения на УС или с настъпили промени в нормативните актове, регистри. За улеснение на потребителите в сайта са публикувани отговори на най-често задавани въпроси във връзка с обслужването най-вече на регулаторния режим "Лицензиране". В сайта има препратка и към ИС. В рубриката "Актуално" се публикуват значимите и актуални дейности, свързани с конкретни събития и организации. НАПОО поддържа актуални регистри и данни за ЦПО и ЦИПО в сайта и в ИС.

Интернет сайтът на НАПОО е регистриран в сайта на правителството, директория "Агенции. Камари" на портал "Бизнес" в <http://www.need.bg/> и в KATALOG.BG, откъдето периодично се получават данни за посещенията.

Контактът с клиентите се осъществява по всички други възможни канали за връзка: лични контакти, денонощна телефонна връзка, факс, електронен адрес (paro@navet.government.bg) и писма по пощата.

Към официалния сайт на НАПОО е разработена и се поддържа специализирана **интернет страница** за обслужване работата на УС на НАПОО и на експертните комисии.

Актуалната информация, предоставяна по посочените канали, подпомага клиентите при вземане на ефективни решения за включването им в пазара на квалификационните услуги, чрез публикуваните данни и информация за предстоящи, предлагани и текущи курсове, организирани от ЦПО и поддържани в ИС на НАПОО. Регистърът на лицензираните центрове се ползва не само от директните потребители, но и от организации и администрации, чиято дейност е свързана с професионалното обучение

Усъвършенстването и поддържането на уеб сайта е резултат от активното участие на служителите от Агенцията и външен доставчик. Дейностите са включени в техните лични индивидуални планове и изпълнението се следи в процеса на атестиране.

ИЗВОДИ:

1. Въвеждането в работен режим на ИС за краткото време, юли - декември 2011 г., е труден, иновативен, непознат за системата на ПОО и специфичен процес, с който експертите от НАПОО, централните и екипа на Консорциума овладяха и се справиха успешно.

2. ИС се усъвършенства до степен самите центрове да признават, че в този вид тя реално ги подпомага на пазара на труда.
3. ИС ще бъде още по-полезна за клиентите и администрацията, ако се интегрира със системи на други администрации, като начало с АЗ.
4. Сайтът продължава да осигурява прозрачност и достъп до актуална информация и данни не само за НАПОО, но и за системата на ППО.
5. Липсата на финансови ресурси не позволи интегриране на сайта и ИС за предоставяне на електронни административни услуги на софтурно ниво.

4. УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНИ ПРОЕКТИ

Участието на НАПОО в международни проекти е доказателство, че европейското сътрудничество в областта на ПОО е от ключово значение за напредъка на всички равнища - европейско, национално и секторно. Опитът от дейността по проектите е полезен за всяка една от заинтересованите страни, както и за постигане на консенсус и намиране на общ подход при решаване на конкретни проблеми в ПОО.

Проектната дейност на НАПОО през 2012 г. е ориентирана в две основни направления:

- Участие на НАПОО в действащите проекти, стартирали по различни програми на ЕС;
- Подготовка и участие в изготвянето на проектни предложения по обявените покани за предложения през 2011 г.

Целите и на двете направления са насочени към подпомагане процеса на модернизиране на системата на ПОО и създаване на необходимите условия и предпоставки, свързани с:

- внедряване на общи европейски инструменти и принципи като ЕКР и ECVET, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене;
- усъвършенстване на методологията за използване на “резултатите от ученето” при разработване на ДОО за придобиване на професионална квалификация;
- допълване на СППОО с нови професионални квалификации и създаване на възможности за провеждане на професионално обучение по тези нови професии;
- подобряване на уменията на учителите от системата на ПОО;
- повишаване на компетентностите на заетите в определени професионални сектори;
- създаване на условия за социално включване на лица, застрашени от отпадане от системата на ПОО.

4.1. Изпълнение на стартирали проекти

През 2011 г. задачите на НАПОО в рамките на всички проекти са изпълнявани в предвидените срокове и в съответствие с изискванията за качество на работните материали и крайните продукти. Постигнатите резултати по отделните проекти са , както следва:

Програма „Леонардо да Винчи”

- Проект „Разработване и апробиране на система за трансфер на кредити за усъвършенстване на мобилността в химическата индустрия” (CREDCHEM), 2009 - 2012 г., инициатор Федерален институт за професионално обучение, BIBB, Германия.

Резултати:

- Разработени са учебни единици, свързани с изпълнението на задачи от трудовото ежедневие в производството и лабораториите, за целите на мобилността на ученици;
- Приети съгласувани в партньорството подходи за проверка на резултатите от учене, придобити в резултат от мобилността;
- Подготвени инструменти, улесняващи престоя в чужбина (меморандуми за разбирателство, договори за обучение);
- Сформиран Съвет по проекта за подпомагане на проекта и на мобилността;
- Проведени мобилности на ученици, съгласно приетите в партньорството мерки по обмен;
 - Осъществена оценка на фазите на мобилност като база за преработване на разработените учебни единици.

Проектът приключва в края на м. февруари 2012 г.

- **Проект „Трансфер на френската квалификация „Семеен асистент“ (AFUE), 2009 - 2011 г.,** инициатор СУ „Св. Климент Охридски“

Проектът приключи успешно. През отчетния период НАПОО организира планираната по проекта международна конференция за представяне на резултатите в гр. София. Подготвеният окончателен доклад на НАПОО по проекта е одобрен.

Постигнати резултати:

- Разработен Доклад за актуалното състояние на възможностите за осигуряване на социални и образователни грижи за децата в неравностойно положение и диагностика на нуждите от професионализация в България;
- Европейски синтез на актуалното състояние и диагностика на нуждите от професионализация в Румъния, България и Унгария;
- Проведено изследване на условията за трансфер на френската квалификация „Семеен асистент“ на базата на актуалното състояние и диагностиката на нуждите от професионализация в България;
- Подготвено описание на професията “Професионален приемен родител” в България;
- Европейски синтез на описанията на професията “Професионален приемен родител” в България, Унгария и Румъния;
- Разработване на професионален стандарт за професията “Професионален приемен родител” в България;
- Подготвен е Списък на педагогическите ресурси в България за обучение на професионални приемни родители;
- Създадена е интернет страница на проекта www.projetafue.eu – публикувани са постигнатите резултати и разработени продукти по проекта на езика на държавите-партньори и на френски език, който е работният език на партньорството.

Освен изброените продукти, за НАПОО като партньор от изключително значение е обогатяването с нови идеи на методологията за разработване на професионални стандарти.

Тематична покана за предложения по приложението на Европейската квалификационна рамка

- **Проект „Процес на съотнасяне с ЕКР – примери и предложения“ (EQF-Ref), 2009 - 2011 г.,** инициатор Изследователска лаборатория 3s, Австрия

Проектът приключи успешно. НАПОО е домакин и организатор на проведения в края на м. март 2011 г. заключителен международен семинар за представяне и обсъждане на резултатите от дейностите по проекта. Подготвеният окончателен доклад на НАПОО по проекта е одобрен.

Постигнати резултати:

- Разработени национални аналитични доклади, описващи етапите и процедурите, които всяка държава-партньор планира или вече е изпълнила за съотнасяне на националните квалификационни нива с нивата на ЕКР;
- Разработен Сравнителен доклад, който съдържа приликите и разликите в подходите на отделните държави, оценка на информацията, представена в националните доклади на базата на критерии, разработени от Консултативния съвет към ЕК във връзка с прилагането на ЕКР;
- Разработено предложение за структура на "Доклад за съотнасяне" – предложението е разработено на базата на критериите, предоставени от Консултативния съвет към ЕК във връзка с прилагането на ЕКР.

Извън плана 2011 г. НАПОО се включи в изпълнението на **проект „Европейска интеграция на Югоизточна Европа. Прилагане на европейската квалификационна рамка в TVET"**, 2009 - 2012 г., инициатор "InWent" (Изграждане на международен капацитет, Магдебург, Германия) и МОМН.

Резултати:

- Преглед и сравняване на стандартите за придобиване на квалификация по професиите "Електротехник", "Техник на енергийни съоръжения и инсталации" и "Хлебар-сладкар" и извеждане на примерни **"единици резултати от ученето"** в съответствие с ECVET-Препоръката от 2009г.
- Повишаване и обогатяване на експертния капацитет на НАПОО по прилагане на европейските инструменти в национален контекст – ЕКР/НКР, ECVET , валидиране на знания и умения, придобити чрез неформално и самостоятелно учене и др.

- **Проект на НАПОО по ОПАК, съфинансирана от ЕС, съфинансирана от ЕСФ:**
«Повишаване капацитета на НАПОО за предоставяне на качествени електронни административни услуги в областта на продължаващото професионално обучение».

Проектът приключи със следните резултати:

- приключени всички дейности по проекта и допълнително изпълнената – подаване на документи за вписване на електронните услуги;
- надградена ИС и предоставени 5 електронни услуги'
- изградени регистри
- бъдеща възможност за създаване на електронно портфолио на обучаемите

През 2011 г. ИС се въведе в работен режим, като да се включат всички участници, които по проект трябва да работят в системата.

4.2. Инициране и стартиране на нови проекти по Програмата „Учене през целия живот" и други програми, финансирани от ЕС

През 2011 г. НАПОО подготви и представи пет проектни предложения, всички одобрени за финансиране:

- **По Отворена покана за предложения на СЕДЕФОП**, Ref. GP/RPA/ReferNet_FPA/001/11 – НАПОО кандидатства и е одобрена за национален координатор за България за Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на професионалното образование и обучение ReferNet за периода 2012 – 2015 г.

- **По програма „Учене през целия живот” - 4 проектни предложения:**

Секторна програма „Леонардо да Винчи”

- Дейност „Мобилност” – проект „Внедряване на европейски инструменти и практики в националните системи за ПОО”;

- Дейност „Партньорства” – проект „Храни и напитки – европейски учебен план за качествено обучение в областта на производството на храни и напитки” (FoodDrinks);

- Дейност „Трансфер на иновации” – проект „Разширяване приложението на инструмент за оценка на качеството на професионалното образование и обучение” (BEQUAL);

Ключова дейност 1 – проект „Регионални и стратегии за учене, валидиране и образование” (ReSoLVE).

НАПОО се включи като партньор и участва в подготовката на девет проектни предложения:

- **Програма „Учене през целия живот”, секторна програма „Леонардо да Винчи”, дейност „Трансфер на иновации”** – 6 предложения, от които 3 са одобрени за финансиране:

- „Въвеждане на подхода “единици резултати от ученето” в подготовката на оператори и техници по поддръжката в преработващата промишленост” (PILE UP);

- „Валидиране на резултати от самостоятелно учене и трансфер на кредити в уеб дизайна и компютърната анимация” (Create);

- „Компютърните игри като средство за обучение”;

- „Иновативно модулно обучение на енергийни специалисти - производство на енергия от възобновяеми енергийни източници”;

- „Трансфер на иновативни методи за подготовка на специалисти по възобновяеми енергийни източници”;

- „Изграждане на инфраструктура на професионалното и кариерно ориентиране”.

- **Програмата на ЕС „Интелигентна енергия в Европа”, Покана за предложения „Изграждане на умения”** – 2 предложения:

- „Пътна карта за обучение и квалификация по прилагане на интелигентни енергийно-ефективни решения в сградите за България до 2020 г.” – одобрено за финансиране;

- „Национална пътна карта за квалификация на монтьори на инсталации на възобновяеми енергийни източници в България”.

- **Програма INTERREG III, „Европейска програма за териториално сътрудничество Гърция – България”** – проект „Трансгранична мрежа за изграждане на енергийно-ефективни сгради”.

ИЗВОДИ:

1. През 2011 г. се наблюдава по-нататъшно развитие на активността на НАПОО в посока инициране, включване в партньорства и изпълнение на проекти, финансирани от програми на ЕС, по значими в национален и европейски контекст проблеми в областта на ПОО, което надгражда и развива постиженията от предходните години в това направление.

2. НАПОО е изпълнява в срок и в съответствие с изискванията за качество задачите си в рамките на всички проекти, в които участва.

3. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системно развитие на експертния капацитет и нарастване на авторитета на Агенцията.

5.ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА АДМИНИСТРАТИВНО – ФИНАНСОВОТО УПРАВЛЕНИЕ И ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ В НАПОО

5.1. Въвеждане на актуализирани инструкции по компонентите на финансовото управление и контрол

През 2011 г. се въведе актуализираната през 2010 г. СФУК. Изготвен е План за въвеждане, с който са запознати всички служители. Въведени в работата на служителите, съобразно функциите им в НАПОО са 12 правила и 10 инструкции. Документите са включени в регистър, публикуван в samba server и са достъпни за всички служители.

Проведени са контролни проверки по изпълнение на плана и заповедите на председателя. Ежеседмични контролни проверки на изпълнението на поставените за изпълнение задачи. Изпълнен План за 2011 г. на контролно-консултативната група.

За успешната работа на служителите от съществено значение е материалната база. В НАПОО те много добра, и създава нормални условия на труд на служителите. Информационните ресурси и офис техника се поддържат и периодично диагностицират от външните изпълнители. Подменени са монитори и копирна машина. Подмяна на техниката през 2012 г. ще се извърши по план от 2011 г.

5.2. Финансова дейност

Дейността на НАПОО и през 2011 г. се финансира със средства от държавния бюджет и от собствени приходи.

Държавната субсидия се изразходва изцяло за възнаграждения и социални осигуровки на щатния персонал и за текуща издръжка на административната дейност.

Собствените приходи са от такси за лицензионни процедури, които се изразходват за възнаграждения на членовете на УС, членовете на експертните комисии, услуги по граждански договори, командировки и текущи разходи за административно обслужване.

През 2011 г. НАПОО е получила субсидия от държавния бюджет от 247804 лв. Реализираните приходи от такси по процедури за лицензиране през годината са в размер на 233000 лв. Предоставените средства по програма ОПАК възлизат на 86445лв.

Динамиката на приходите се вижда от приложената справка (**Таблица 1**).

Справка приходи - динамика в стойности и натурални показатели

Година	2009			2010			2011		
	Отчет	Темп на изменение спрямо предходна год.	Относителен дял от общата сума	Отчет	Темп на изменение спрямо предходна год.	Относителен дял от общата сума	Отчет	Темп на изменение спрямо предходна год.	Относителен дял от общата сума
1	5	6	7	8	9	10	8	9	10
1. Субсидия от ДБ	170421	0,04	26,20	205040	0,20	34,36	247804	0,21	43,68
2. Такси лицензиране	400631	-0,17	61,58	240000	-0,40	40,21	233000	-0,03	41,07
3. Проект ОПАК	79389		12,20	151723	0,91	25,42	86445	-0,43	15,24
4. Други приходи	134	0,00	0,02	52	-0,61	0,01	52	0,00	0,01

Общо:	650575		100,00	596815		100,00	567301		100,00
Лицензирани ЦПО	130	-0,19		70	-0,46		64	-0,09	
Доп. лиценз на ЦПО	59	0,26		42	-0,29		43	0,02	
Утвърдени Д О И	32	-0,32		45	-0,24		16	-0,62	

През текущата година са положени усилия за отчитане ефективността и ефикасността в работата на отделните звена в НАПОО. Анализирани са отделните етапи от действащите процедури и въз основа на направените изводи са оптимизирани разходите по тях.

През 2011 г. са извършени разходи с бюджетни средства за следното:

- Възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения – 181741 лв.;
- Възнаграждения по извънтрудови правоотношения – 102898 лв. , от тях по лицензионни процедури и разработване на ДООИ - за възнаграждения на членовете на УС – 4713 лв., за възнаграждения на членовете на експертни комисии – 33687 лв., външни експерти по лицензионни процедури –20424 лв., външни експерти по ДООИ 1277 лв.
- Социални и здравно-осигурителни вноски – 60720лв;
- Текуща издръжка – материали, външни услуги, командировки и други разходи – 221942 лв. (в т. ч. външни услуги ОПАК 118917 лв.)

Динамиката на разходите и тяхното натурално изражение се вижда от приложените справки (Таблица 2).

Справка разходи бюджет - динамика по икономически елементи и поделелементи

Година	2009			2010			2011		
	Показатели	Отчет	Темп на изменение спрямо предходна год.	Относителен дял от общата сума	Отчет	Темп на изменение спрямо предходна год.	Относителен дял от общата сума	Отчет	Темп на изменение спрямо предходна год.
1	5	6	7	8	9	10	8	9	10
1. Възнаграждения	331656	-0,02	50,98	276941	-0,16	46,40	284639	0,03	50,17
Щатен персонал	198154	-0,05	30,46	183372	-0,07	30,73	181741	-0,01	32,04
Извънтрудови възнаграждения	133502	0,03	20,52	93569	-0,30	15,68	102898	0,10	18,14
2. Осигурителни вноски	71880	-0,09	11,05	56699	-0,21	9,50	60720	0,07	10,70
Д О О	47587	-0,19	7,31	36193	-0,24	6,06	40541	0,12	7,15
З О	19933	0,32	3,06	16978	-0,15	2,84	16846	-0,01	2,97
Д З П О	4360	-0,02	0,67	3528	-0,19	0,59	3333	-0,06	0,59
3. Материали	62498	-0,17	9,61	38143	-0,39	6,39	40613	0,06	7,16
Материали, малоценки	36376	-0,23	5,59	13575	-0,63	2,27	18124	0,34	3,19
Гориво	15978	-0,11	2,46	17987	0,13	3,01	16133	-0,10	2,84
Облекло	5752	0,31	0,88	4641	-0,19	0,78	5326	0,15	0,94
Представителни	4392	-0,17	0,68	1940	-0,56	0,33	1030	-0,47	0,18
4. Външни услуги	94265	0,09	14,49	201820	1,14	33,82	163153	-0,19	28,76
Телекомуникации	27168	0,21	4,18	19854	-0,27	3,33	18559	-0,07	3,27
Софтуер и хардуер	13635	-0,45	2,10	4039	-0,70	0,68	1092	-0,73	0,19
Квалификации	2290	-0,23	0,35			0,00			0,00
Трудова медицина	670	-0,72	0,10	1003	0,50	0,17	1003	0,00	0,18
Бюлетин НАПОО	4110	0,04	0,63			0,00			0,00

Застраховки	2774	-0,37	0,43	2951	0,06	0,49	2154	-0,27	0,38
Текущ ремонт	21402	0,22	3,29	10577	-0,51	1,77	5053	-0,52	0,89
Други външни услуги	22216	1,75	3,41	163396	6,35	27,38	135292	-0,17	23,85
5. Други разходи	27809	0,00	4,27	23212	-0,17	3,89	18176	-0,22	3,20
Командировки в страната	26609	0,19	4,27	21262	-0,17	3,56	17588	-0,22	3,10
Командировки в чужбина	1200	-0,75	4,09	1950	-0,20	0,33	588	-0,17	0,10
6. Капиталови разходи	62467	0,74	0,18	0		0,00	0		0,00
Основен ремонт	0		9,60			0,00			0,00
Компютри и хардуер	37184		0,00			0,00			0,00
Транспортни средства			5,72			0,00			0,00
Програмни продукти	25283								0,00
Общо:	650575	-0,03	100	596815	-0,08	100	567301	-0,05	100
Средногодишна инфлация		7,8			4,5			2,8	
В това число ОПАК	79389			151723			86445		

През 2011г. по международни проекти са получени 327205 лв. и са усвоени средства в размер на 148231 лв. В това число разходи по извънтрудови правоотношения – 12735 лв., външни услуги 113537 лв., задгранични командировки 21859 лв. и банкови такси 100 лв.

През 2011 г. НАПОО участва в програмата за временна заетост на МТСП “Старт в кариерата”. Усвоени са 7549 лв.

НАПОО разработва програмен бюджет с детайлно бюджетиране на текущите и бъдещи дейности, обусловени от изисквания, посочени в документи на Европейския съюз.

НАПОО няма неразплатени вземания и задължения

ИЗВОДИ:

1. Въвеждането на СФУК подобри работата в НАПОО като допълнително регламентира и подобри
2. Материалната база на НАПОО през 2011 г. се развива, условията на труд се подобряват.
2. Финансовите средства през 2011 г. са изразходвани законосъобразно, при строг режим на икономии.
3. Въведеното програмно бюджетиране и през 2011 г. води до оптимизиране на цялостната финансова дейност на НАПОО.

5.3. Административно обслужване

Утвърждаване на принципите на добро управление, непрекъснато подобряване на качеството на административното обслужване, прозрачност и откритост на действията на администрацията, характеризират процедурите и технологиите, обезпечаващи административната дейност и административното обслужване в НАПОО.

Административното обслужване в Агенцията е организирано в съответствие с Наредбата за административно обслужване, Наредбата за вътрешния оборот на електронни документи и документи на хартиен носител и нормативните документи по Закона за електронното управление и се осигурява от отдел «Административно, правно и финансово обслужване». Комуникацията на служителите на НАПОО с всички потребители на предлаганите услуги е коректно, толерантно и равнопоставено и се декларира в разработената “Харта на клиентите”. Хартата е публикувана в интернет страницата и оповестена на информационното табло в Агенцията.

Акцентът в административното обслужване за 2011 г. е във въвеждането на ИС в работен режим и възможността потребителите по електронен път да подават документи за лицензиране и изменение на издадената лицензия. Осигурена е директна възможност за онлайн обратна връзка (през ИС) с клиентите и на клиентите с НАПОО. Чрез ИС може да се проучва потребителското мнение чрез онлайн анкети. Всеки клиент в реално време може да проследява статуса на подадените документи. Онлайн може да се подава и годишна информация за дейността на всеки център, лицензиран от НАПОО. Факт е, че до края на 2011 г., 81 % от центровете са въвеждали данни в системата.

Съгласно ЗА, НАПОО представи в предвидените срокове всички отчети за дейността си за 2010 г., изисквани от МС и МОМН в частта изпълнение на бюджета - самооценка на дейността по административното обслужване, доклад за дейността през 2010 г. в електронен формат.

Обслужването на потребителите се извършва основно от експертите от отдел "Лицензиране", тъй като обемът от въпроси е свързан с най-вече с дейностите по лицензиране. Ежеседмично експертите подготвят списък с дежурните и телефоните, на които отговарят. Списъкът се обявява на информационното табло и в кабинета на председателя.

НАПОО предлага 10 административни услуги, включени в СУНАУ (Списък на унифицираните наименования на административните услуги). Осем от тях могат да се извършват по електронен път с надградената ИС по проекта на НАПОО по ОПАК. Системата е сертифицирана. Подадени са документи за регистриране на 5 услуги в «Регистъра на електронните обекти и услуги» в МТИТС. Осигурени са възможности за проследяване статуса на подадените документи и поддържане на онлайн обратна връзка с потребителите.

Служителите спазват етичните правила и поведение при обслужване на клиентите.

Няма оплаквания и жалби по повод на некомпетентно и лошо администриране. Осигурява се максимална прозрачност и осведоменост на достъпен за всички клиенти език и чрез всички възможни на този етап комуникации - поща, ел. поща, интернет сайт, денонощен телефон, факс, ИС. Прилагат се утвърдените вътрешни стандарти за административно обслужване, които са работещи и изпълними.

Няма постъпили сигнали за корупционни действия.

Поради местоположението на НАПОО - 5-ти етаж на сградата, обслужването на клиенти в неравностойно положение е затруднено. Ръководството на НАПОО сигнализира за това МОМН, собственик на сградата, но засега мерки за поставяне на асансьор не са предприети.

В изпълнение на Закона за администрацията и Наредбата за условията и реда за водене на Регистър на административните структури и актовете на органите на изпълнителната власт **редовно се поддържат регистърът на административните структури и регистърът за регулаторните режими** от определени от председателя служители. Задълженията са вписани в длъжностните им характеристики.

За периода броят на:

- входящите преписки е 2131;
- изходящите преписки е 1016;

- заповеди- 844;

- договори – 1203;
- заповеди РД - 217

Общ брой 5411 документа са обработени в деловодството на НАПОО.

Няма просрочени преписки. Няма жалби по повод лошо администриране.

Достъпът до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация, е регламентиран в Агенцията чрез вътрешни правила, заповед и бланки за заявления. Със заповед на председателя са определени лицата, които са упълномощени да предоставят обществена информация, както и мястото, където може да се упражнява правото на гражданите и юридическите лица. В интернет сайта на Агенцията е публикувана информация за граждани, които искат да упражнят правото си на достъп до обществена информация. Отговорни за достъпа до обществена информация са служители в НАПОО - директор на дирекция и началник отдел “Лицензиране”. През 2011 г. е постъпило 1 писмено заявления за достъп до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация.

5.4. Повишаване на административния капацитет на НАПОО

Развитието на административния капацитет и през 2011 г. е насочено към повишаване равнището на професионалните знания, умения и квалификация, и резултатността при изпълнение на служебните задължения от служителите на всички нива в администрацията на НАПОО. Провеждането на периодичните оперативки и работни срещи на различни нива, обсъждането на длъжностните задължения и компетенции допринасят за постигането на съгласувани и значими цели и на по-добри резултати.

Повишаването на професионалната и лична компетентност е планирано в края на 2010 г. Планът за обучение е разработен съвместно със служителите, съобразно предложеното обучение от ИПА и виждането на ръководството за съвременните модели и най-добри практики в ЕС.

В края на 2011 г. **общият брой на служителите е 20**, от които 15 са държавни служители. Една от щатните бройки не е заета - зам. председател на НАПОО. Служителите са разпределени в специализирана администрация (дирекция “Професионална квалификация и лицензиране”) – 13 служители, и обща администрация (отдел “Административно, правно и финансово обслужване”) – 5 служители. Броят на служителите по служебни правоотношения е 15, по трудови - 4 и 1 - по приравнени на ТПО по чл. 19а от ЗА. Общият брой на жените е 15, а на мъжете – 5. През изминалата година е проведен конкурс за младши експерт.

Най-високата образователна степен на служителите е магистър - 16 служители. Един служител е зачислен в задочна докторантура в Софийски университет, спец. „Публична администрация”;

Проведени са следните обучения:

- 1 обучение за въвеждане в държавната администрация на новоназначен служител по служебно правоотношение в ИПА;
- Проведени вътрешни обучения на 20 служители за работа в ИС на НАПОО;
- Защитена магистърска степен от 1 служител на НАПОО;
- Обучение на 3 служители от НАПОО на тема: „Усъвършенстване на системата за оценка на изпълнението на служителите в ДА“ чрез ОП „АК“, проведено от МС.

- Обучение на 7 служители на тема: „Популяризиране на потенциалните възможности и ползи за признаване на предходно учение (VPL) в създаването на стратегии за УЦЖ“; организирано от Сдружение „Център за обучение и консултации“;
- Обучение на 2 служители на тема: „мотивация за професионално реализиране като оценител на компетенции“, проведено от БСК;
- Обучение на 1 служител на тема: „Нови умения за нови работни места: значение за подобряване на качеството на ПОО“ – Рим, Италия;
- Обучение на 3 служители от НАПОО на тема:“ Европейска интеграция на Югоизточна Европа II. Европейска интеграция на икономики и пазари на труда чрез TVET” - GIZ, Германия. Останалите предвидени обучения не са осъществени поради липса на финансиране.
- 8 обучени по английски език
- 1 обучен по немски език.

Общият брой на **обученията през 2011 г., е 45.**

Атестирането на служителите за 2011 г., като елемент на системата за развитие на професионалните умения и квалификацията на служителите в администрацията, е успешно. То е проведено съгласно Наредбата за условията и реда за атестиране на служителите. Проведени са трите етапа на оценяване - съгласуване на работните планове, междинни срещи, заключителни срещи. Служителите, подлежащи на атестиране и получили оценка от атестирането са 17, двама са без оценка поради липса на действително отработени най-малко 6 месеца в периода на оценяване. От тях 13 са с оценка 2, а 4 е с оценка 1. Повишен е рангът на 9 служители.

Досиетата на всички служители се водят съгласно нормативните документи от главния специалист по човешките ресурси.

Социалната ангажираност на ръководството и през 2011 г. е основно свързана с осигуряване **спазването на изискванията на Закона за здравето и Закона за здравословни и безопасни условия на труд, прилежащите наредби и условията на работа.** Провеждат се периодичните инструктажи. Забранено е тютюнопушенето в НАПОО.

През 2012 г. е необходимо да се извършат задължителните периодични медицински прегледи на служителите.

ИЗВОДИ:

1. Администрацията на НАПОО е способна да управлява и контролира финансовите средства от бюджета и от фондовете на Европейската общност и да предоставя качествени услуги.
2. Обновената СФУК е качествен инструмент при реализиране на управленската политика на ръководството на НАПОО и подпомага усилията му да управлява ефективно и ефикасно ресурсите в агенцията.
3. Материалната база на НАПОО през 2011 г. се развива, условията на труд се подобряват.
4. Финансовите средства през 2011 г. са изразходвани законосъобразно, при строг режим на икономии.
5. Въведеното програмно бюджетиране и през 2011 г. води до оптимизиране на цялостната финансова дейност на НАПОО.
6. Резултатите от обучението на служителите за последните години показват, че в периода на криза и липсата на финансови ресурси, развитието на професионалните умения и квалификация се осъществява основно в рамките на проекти, по които се работи в агенцията.

7. Провеждането на обучения и работни срещи на територията на страната, с разширеното и активно представителство на центрове и работодателите, съдействат за усъвършенстване предоставянето на качествени електронни административни услуги, облекчаването на лицензионния режим и прозрачност на системата на ПОО.
8. Наличието на база от данни за лицензираните центрове подпомага развитието на системата за ПОО и ръководствата на институциите, имащи отношение към ПОО и ориентиране. С това НАПОО има възможност да разшири обхвата и съдържанието на функцията за координация на тези институции.
9. Налице е прозрачност в дейността на НАПОО.
10. С въвеждането на ИС в работен режим се разшири комуникационната дейност и активност на служителите от Агенцията, независимо от ограничения административен ресурс.
11. За разширяване на комуникационните канали за бърз и ефективен достъп до потребителите, с използване на съвременните ИТ и мрежи са необходими финансови и човешки ресурси, с които НАПОО не разполага.

7. ОБЩИ ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО

Въз основа на анализа на резултатите от изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2011 г. могат да се направят следните обобщения:

- Формулираните в Плана за дейността на НАПОО през 2011 г. цели, мерки и дейности са успешно реализирани в съответствие с заложените индикатори. Всички функции, регламентирани в ЗПОО, се изпълняват. Компетентно и в срок извън Плана са изпълнени задачи, които като тематика и резултати са показател за нарастване на експертния капацитет и авторитет на НАПОО.
- И през 2011 г. НАПОО участва активно в дейностите по разработване, реализиране и координиране на държавната политика в областта на ПОО като компетентна държавна институция с европейска визия. Агенцията все повече се утвърждава като координираща институция за постигане както на външната съвместимост на политиките, свързани с ПОО (ангажименти по линия на ЕС), така и на преконфигурирането на отношенията между пазара на квалификациите и пазара на труда.
- Активизирана е комуникационната политика на Агенцията, продължава търсенето на нови пътища, механизми и инициативи за подобряване на взаимодействието с институциите и организациите, имащи отношение към реализирането на националната политика в областта на ПОО, включително с използване на възможностите на ИС на НАПОО. Освен с традиционните партньори в лицето на държавните институции (МОМН, МТСП, АЗ) и национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, през 2011 г. е засилено сътрудничеството с лицензираните центрове, браншовите организации и академичната общност.
- Агенцията се включва компетентно в усъвършенстването на нормативната база и националната система за ПОО и ориентиране, като съчетава и оползотворява възможностите и капацитета на администрацията, УС и партньорските институции и организации. В центъра на интересите на НАПОО през годината е иницирането и подкрепата на радикални действия във връзка с внедряването на ефективни европейски инструменти в ПОО – въвеждане на национална система за осигуряване и управление на качеството, въвеждане на национална система за натрупване и трансфер на кредити,

въвеждане на национална система за валидиране на компетентности, изграждане на единна национална система за кариерно ориентиране през целия живот.

- При ограничените си финансови ресурси и с убедеността за съществената роля на научните изследвания и анализи за развитието на системата на ПОО, НАПОО търси възможности за финансиране на такива чрез инициране и участие в проекти по ОП „Развитие на човешките ресурси“ и международни проекти по европейски програми.
- В рамките на своята компетентност НАПОО съдейства за международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение, като осигурява качествено разработване и актуализиране на Списъка на професиите за ПОО и ДОО за придобиване на квалификация по професии.
- Процесът на разработване на ДОО през 2011 г. протича в съответствие с актуализираните Рамкови изисквания и Методически указания (2007) и се развива успешно. Опитът на НАПОО по разработване на ДОО, фокусирани върху “резултати от ученето”, е сериозна база и предпоставка за внедряване на европейските инструменти в ПОО - ЕКР/НКР, ECVET, Europas, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене и др. С успешното си участие в подготовката на предложение за Операция “Внедряване на европейски инструменти и практики в системата на професионалното образование и обучение” по Приоритетна ос 3 на ОП “Развитие на човешките ресурси” Агенцията намира допълнителни възможности за ресурсно обезпечаване на процеса на разработване/актуализиране на ДОО.
- Продължава успешното реализиране и усъвършенстване на утвърдените практики за все по-пълно привеждане на СППОО в съответствие с изискванията на пазара на труда на базата на задълбочен анализ. Процедурата за актуализиране на СППОО улеснява вносителите при подготовката на предложенията и при изготвянето на мотивирана обосновка за необходимостта от съответната промяна. Внасянето на предложения за включване на нови професии/специалности в СППОО през 2011 година продължава да е активно. Голяма част от предложенията са внесени от представители на бизнеса и са в резултат от необходимостта от осигуряване на нови умения за конкретни работни места за съответните сектори от икономиката.
- През 2011 г. продължава успешното прилагане и развитие на процедурите по лицензиране и усъвършенстване на мрежата от лицензирани центрове. Запазва се тенденцията към намаляване на кандидатите за лицензиране за сметка на кандидатите за разширяване на лицензията с нови професии и специалности. В края на 2011 г. броят на действащите лицензирани центрове е 840. Интересът на ЦПО през годината, както и през целия предишен период, е насочен предимно към квалификации по професии, предлагащи по-големи възможности за реализация на пазара на труда, например туризъм, строителство, стопанско управление и администрация, селско стопанство. Преобладават лицензиите, издадени на ЦПО в големите градове.
- През 2011 г. са лицензирани пет центъра за информация и професионално ориентиране. Необходими са значителни промени в нормативната база, които да мотивират кандидатите за лицензиране на такива центрове.
- Качеството на дейността по лицензионните процедури е на много добро равнище и гарантира прозрачност и достъпност за фирмите и организациите, желаещи да лицензират ЦПО и ЦИПО – представените за разглеждане в експертните комисии материали са на високо професионално ниво, няма върнати документи поради нарушена процедура, няма неспазени срокове, няма жалби и сигнали за нарушения от потребителите.

- Достигната е оптимална продължителност на лицензионната процедура. Основни фактори за ускоряването на процедурите са: спазване на стандартите за административно обслужване и повишаване на ефективността на работата на администрацията; подобряване качеството на подадените документи и повишаване на професионализма на всички участници в лицензионната процедура на базата на натрупан опит.
- Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО е важен инструмент и съществена част от усилията на НАПОО за осигуряване качеството на професионалното обучение. Чрез предоставяната Годишна информация за дейността на ЦПО НАПОО осъществява постоянно наблюдение върху дейността им. Запазва се тенденцията за извършване на проверки като превенция на възможни нарушения и предпоставка за подобряване качеството на обучението. Осъществените планирани проверки са допринесли за подобряване на работата в ЦПО.
- Налице е пренасочване на ресурсите в отдел „Лицензиране“ от дейностите по лицензиране към контрол и мониторинг, работа през Информационната система на НАПОО, осигуряване на качеството в ПОО и прилагане на европейските инструменти по валидиране и трансфер на кредити.
- През 2011 г. се наблюдава по-нататъшно развитие на активността на НАПОО в посока инициране, включване в партньорства и изпълнение на проекти по значими в национален и европейски контекст проблеми в областта на ПОО, финансирани от програми на ЕС. То надгражда и развива постиженията от предходните години в това направление. НАПОО е изпълнява в срок и в съответствие с изискванията за качество задачите си в рамките на всички проекти, в които участва. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системно развитие на експертния капацитет и нарастване на авторитета на Агенцията.
- Административното управление се извършва в съответствие с действащото законодателство, законовите и подзаконовите актове, както и съответстващите на тях вътрешни документи. Вътрешно-нормативната база е предпоставка и за предвидимост в развитието и за прозрачност в дейността на Агенцията. Обновената и актуализирана Система за финансово управление и контрол е инструмент за икономично, ефективно, ефикасно управление и разпределение на финансите в Агенцията.
- Политиката по управление на човешките ресурси и разработваните проекти, позволява, в рамките на държавно определения бюджет, да се извършва обучение и да се повишава личната и професионална компетентност на служителите.
- Комуникационната политика в НАПОО може да се развие в посока на прилагане на съвременни комуникационни средства при наличие на ресурси - административни и финансови.
- Дейността по предоставяне на достъп до обществена информация е в съответствие със Закона за достъп до обществената информация и разработените в Агенцията вътрешни документи и съдейства за защита на интересите на гражданите и обществото.

8. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2012 Г.

Въз основа на резултатите и изводите, направени в доклада за дейността на НАПОО през 2011 г., актуалните национални и общоевропейски стратегически и оперативни документи в областта на икономическото и социалното развитие, развитието на човешките ресурси,

образованието и обучението, могат да се дефинират следните основни приоритетни направления за дейността на Агенцията през 2012 г.:

- Изпълнение на конкретните функции и отговорности, регламентирани в новата законова уредба - Закон за администрацията, Закон за държавния служител и Правилника за дейността на НАПОО.
- Участие в разработването и изпълнението на националните нормативни и стратегически документи, свързани с ПОО, УЦЖ и развитието на човешките ресурси.
- Осигуряване и управление на качеството на професионалното образование, обучение и ориентиране - усъвършенстване на дейностите по разработване на система от ДОО и СППОО, лицензиране и последващ контрол на ЦПО и ЦИПО.
- Осигуряване на необходимите предпоставки за внедряване на европейските инструменти и практики в системата на ПОО - ЕКР/НКР, въвеждане на национална система за осигуряване и управление на качеството, въвеждане на национална система за натрупване и трансфер на кредити, въвеждане на национална система за валидиране на компетентности, изграждане на единна национална система за кариерно ориентиране през целия живот.
- Разширяване на международната дейност и на инициативите, свързани с евроинтеграцията на страната.
- Внедряване на Информационната система и развитие на информационната инфраструктура.
- Усъвършенстване на механизмите за финансиране на Агенцията, инициране на действия за осигуряване на допълнително финансиране.
- Систематизиране на подходите, прилагани в Агенцията, за подобряване на системата за постоянно развитие на професионалните умения и квалификация на служителите в администрацията, като ключов елемент за прилагане на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси в НАПОО.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ:

НАПОО – Национална агенция за професионално образование и обучение

ПОО – професионално образование и обучение

ЦПО – център за професионално обучение

ЦИПО - център за информация и професионално ориентиране

УЦЖ – учене през целия живот

ИС – информационна система

ДБ – държавен бюджет

ДОО – държавни образователни изисквания

СППОО – Списък на професиите за професионално образование и обучение

ЕК – експертни комисии

ЗПОО – Закон за професионалното образование и обучение

ЗА – Закон за администрацията

ЕКР - Европейска квалификационна рамка

НКР - Национална квалификационна рамка

МТИТС – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

ППО – продължаващо професионално обучение

ОПАК – Оперативна програма “Административен капацитет”

АЗ – Агенция по заетостта

МОМН – Министерство на образованието, младежта и науката

МТСП – Министерство на труда и социалната политика

МИЕТ – Министерствена икономиката, енергетиката и туризма